อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ

นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ (บ.ภ.)

ณ ฌาปนสถาน วัดกลางวรวิหาร

ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ (บ.ภ.)

ณ ฌาปนสถาน วัดกลางวรวิหาร

ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

เวลา ๑๗.๐๐ น.

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่...๒๔๘๑๖...

สำนักพระราชวัง

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

พระราชทานเพลิงศพ นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ บ.ภ. บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ ณ เมรุวัดกลางวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

อัญชิษฐา/พิมพ์/สุรศักดิ์ /ทาน.

วัน	หน้าที่...พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ เพื่อทราบ เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

....

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพ นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ ณ เมรุวัดกลางวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในวันอาทิตย์ที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นเกล้าล้นกระหม่อม และเป็นเกียรติอันสูงสุดแก่ นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ ผู้ล่วงลับไปแล้ว หากว่า นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถีใด คงเกิดปีติโสมนัสสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้าขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคม ณ เบื้องพระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม และจักเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติและสิริมงคลแก่วงศ์สกุลสืบไปชั่วกาลนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

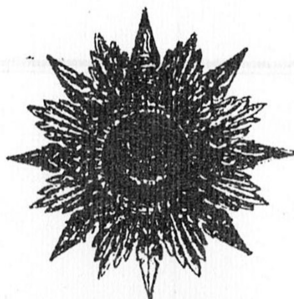
ข้าพระพุทธเจ้า

นายชิดชัย วีชะรังสรรค์ และครอบครัว

ประวัติ

นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ เกิดวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ อายุ ๗๗ ปี เป็นธิดาของนายเฉลิม เอี่ยมโอภาส และนางบุญรอด เอี่ยมโอภาส ภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่ ๑๑ ถนนวัดกลางฯ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับการบรรจุเป็นครูที่โรงเรียนเฉลิมวิทยา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ต่อมาได้รับอนุญาตให้เป็นผู้จัดการและผู้รับใบอนุญาต เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ จนถึงปัจจุบัน โดยในขณะที่มีชีวิตอยู่ได้ช่วยเหลือสังคมและการศึกษาของชาติอย่างมาก จนได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นที่ ๕ ชื่อ "เบญจมดิเรกคุณาภรณ์" (บ.ภ.) เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ด้วยโรคเบาหวาน จัดบำเพ็ญกุศล ๗ วัน และเก็บศพ ณ วัดกลางวรวิหาร ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ กำหนดขอพระราชทานเพลิงศพ ในวันอาทิตย์ที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ เวลา ๑๗.๐๐ น.

สมเด็จพระ[illegible]มทราธิราช บรมนาถ บพิตร พระมหา[illegible]ผู้ทรงเป็นประธานของเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญ[illegible]คุณาภรณ์

ขอประกาศแก่ท่านทั้งหลายทั้งปวง ผู้ซึ่งจะได้พบประกาศนียบัตรนี้ให้ทราบว่า

นางอ่องระวี วีชะรังสรรค์

สมควรจะรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดิเรกคุณาภรณ์ได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นที่ ๕ ชื่อ เบญจมดิเรกคุณาภรณ์ เป็นเกียรติยศสืบไป ขอให้มีความเจริญสุขสวัสดิ์ทุกประการเทอญ

พระราชทานตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นปีที่ ๕๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พล.อ. ช

นายกรัฐมนตรี

ภาพแห่งความทรงจำ

นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์

ชาตะ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๖

มรณะ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓

แม่จ๋า

แม่เป็นชาวปากน้ำโดยกำเนิด เป็นบุตรคนที่ ๓ ของคุณตาเฉลิม - คุณยายบุญรอด เอี่ยมโอภาส แม่เคยเล่าให้ลูกฟังเพียงครั้งเดียว แต่ลูกก็จำได้ว่า ในวัยเด็กแม่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนไม่มากนัก ต้องออกมาช่วยสอนหนังสือในโรงเรียนเฉลิมวิทยา ซึ่งเป็นของคุณตา - คุณยาย ต่อมาได้สมรสกับคุณพ่อปรุง วีชะรังสรรค์ อยู่กินกันอย่างมีความสุขได้ไม่นาน คุณพ่อก็เสียชีวิตลง และคลอดลูกออกมาหลังจากนั้น ๑๕ วัน แม่จึงต้องเป็นทั้งพ่อและแม่ของลูก เมื่อลูกเรียนจบชั้น ป.๓ ที่โรงเรียนเฉลิมวิทยาแล้ว แม่จึงมีโอกาสส่งลูกเข้าไปเรียนที่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในชั้น ป.๔ ตามความตั้งใจที่จะส่งให้ลูกเรียนในโรงเรียนที่ดีที่สุด แพงที่สุด โดยที่มีเงินอยู่เพียง ๙,๐๐๐ บาท จากการขายบ้านที่พ่อและแม่เคยอยู่กินด้วยกันเท่านั้น แม่ต้องทนเหงาโดยที่ลูกต้องไปอยู่โรงเรียนประจำ แม่ก็ไม่เคยแสดงออกมาให้เห็นตลอดเวลาที่ลูกศึกษาเล่าเรียนอยู่ แม่ก็ไปเยี่ยมลูกทุกวันและเวลาที่ทางโรงเรียนอนุญาตให้เยี่ยมได้

นอกเหนือไปจากการดูแลลูกอย่างดีที่สุดแล้ว แม่ยังได้มีเมตตาจิตเผื่อแผ่ไปยังญาติพี่น้อง หลานๆ ผู้ใกล้ชิดและบุคคลที่แม่รู้จักทั่วไป แม่จึงเป็นที่รักและนับถือของทุกๆ คน ลูกจำได้ว่าทุกครั้งที่ถึงเวลาปิดเทอม แม่จะพาลูกไปเยี่ยมคุณปู่ - คุณย่า และญาติๆ ที่ฝั่งธนฯ โดยแม่จะต้องหอบของพะรุงพะรัง เช่น ขนมบ้าง ของใช้บ้าง ติดไม้ติดมือไปฝาก มิใยที่การเดินทางจะลำบากเพียงใด ต้องทั้งขึ้นรถและลงเรือ แต่แม่ก็ไม่เคยเดือดร้อน

แม่มีความรักในความเป็นครูของแม่เสมอมา ทุกครั้งที่ศิษย์เดือดร้อน แม่จะให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มกำลังเสมอ ทุกวันแม่จะต้องตื่นแต่เช้ามืด ดูแลเรื่องอาหาร และการเรียนการสอนโดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย แม้แต่ลูกหรือหลานที่มานอนคอยปรนนิบัติแม่ แต่แม่กลับแอบมาคอยห่มผ้าให้ทุกคืน โดยกลัวว่าลูก-หลาน จะหนาว จนกระทั่ง วันศุกร์ที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๓ ในตอนเช้า แม่ก็ยังคงตื่นแต่เช้าปฏิบัติภารกิจเหมือนเช่นเดิมทุกวัน โรงเรียนเลิก แม่จึงแสดงอาการเจ็บหนักแทบไม่รู้ตัวออกมา

อย่างไรก็ดี ลูกรู้ดีว่าความรัก ความห่วงใย รวมทั้งความดีที่แม่ให้แก่ลูกหลาน ญาติมิตร และทุกๆ คน นั้นเป็นส่วนน้อยนิดที่ลูกจะเขียนออกมาได้ แท้จริงแล้วแต่ละคนได้รับความรัก ความเมตตา จากแม่อีกมากมาย สิ่งเหล่านี้จะจารึกอยู่ในจิตใจของลูกไม่เสื่อมคลาย ลูกจะสืบสานต่องานที่แม่รัก จนเต็มกำลัง ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถทำได้เท่าเทียมแม่ก็ตาม

"แม่จ๋า ลูกรักแม่เหลือเกิน อย่าห่วงลูกอีกเลย หลับให้สบายนะแม่จ๋า"

ด้วยอานุภาพของคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก และอำนาจผลบุญที่แม่บำเพ็ญมาตลอดชีวิต ได้โปรดดลบันดาล แสงสว่างนำดวงวิญญาณของแม่ไปสู่สุคติ ณ สัมปรายภพด้วยเทอญ

ลูกชิดชัย วีชะรังสรรค์

ถวายสักการะ "วันปิยมหาราช"
พ.ศ. ๒๕๐๙

๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๔
ครูฉ่องระวี ทูลเกล้าถวายของแด่
พระราชินี ร.๗ ณ วัดทองคง
จังหวัดสมุทรปราการ

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ เสด็จสมุทรปราการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ เข้าเฝ้าถวาย "กุ้งตากดาย" ทรงรับสั่งว่า "หน้าเหมือนพ่อมาก (เฉลิม เอี่ยมโอภาส เป็นมหาดเล็กในวังสมเด็จกรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฏ์ และถวายการเลี้ยงดูสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เมื่อทรงมีพระชนมายุระหว่าง ๗-๑๐ พรรษา) และทรงรับสั่งถามถึง อาชีพและญาติพี่น้อง ฯลฯ"

คุณครูฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ นำคณะนักเรียนโรงเรียนเฉลิมวิทยา
เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมงกุฎราชกุมาร
ณ วัดกลางวรวิหาร สมุทรปราการ

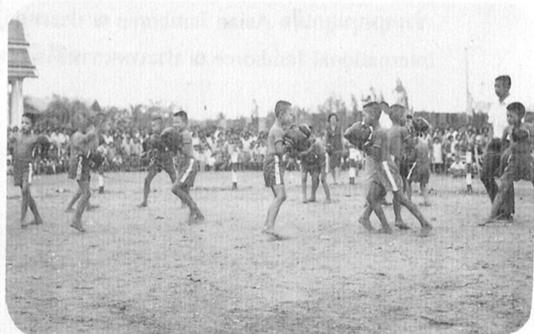

เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินมาประทับ ณ วัดกลางวรวิหาร

คุมขบวนพาเหรดนักเรียน โรงเรียนเฉลิมวิทยา
ในงานแห่ผ้าคลุมองค์พระสมุทรเจดีย์

กิจกรรมนักเรียนโรงเรียนเฉลิมวิทยา
ร่วมอนุรักษ์ศิลปการป้องกันตัว

โรงเรียนเฉลิมวิทยาหลังเก่าก่อนการบูรณะ

เมื่อคราวเดินทางไปส่ง นายชวลิต เอี่ยมโอภาส (พี่ชาย)
นางสาวไฉไล เอี่ยมโอภาส (น้องสาว)
ร่วมชุมนุมลูกเสือ Asian Jamboree ณ ประเทศญี่ปุ่น และชุมนุมลูกเสือ
International Jamboree ณ ประเทศเกาหลีใต้ (๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕)

ถ่ายภาพหมู่ร่วมกับ พลเรือตรี หลวงสุวิชานแพทย์ เจ้ากรมแพทย์ทหารเรือ
(ผู้นับถือเสมือนญาติ) ในคราวเดียวกัน

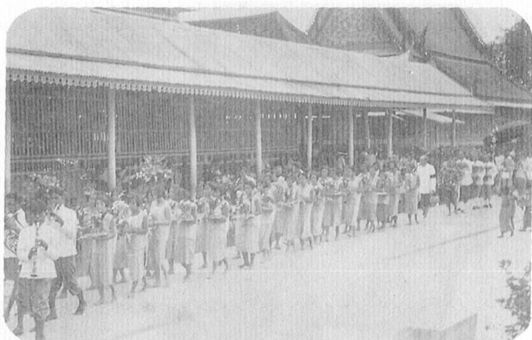

ไปส่งน้องชาย ฉรังษี เอี่ยมโอภาส
ไปศึกษาต่อ ณ สหรัฐอเมริกา
(ที่ดอนเมือง)

ลูกศิษย์ คุณครู เฉลิม เอี่ยมโอภาส
(บิดาของ คุณครูฉ่องระวี เอี่ยมโอภาส)
ในวงกลมคือ เด็กหญิงฉ่องระวี

งานอุปสมบท นายเฉลิม เอี่ยมโอภาส มหาดเล็กของ หม่อมเจ้าหญิงอาภาพรรณี พระราชชนนีใน สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗

ขบวนแห่นาค วัดกลางวรวิหาร สมุทรปราการ สมเด็จกรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฏ์ ทรงบาตร, ภู่ เอี่ยมโอภาส (มารดา) อุ้มไตรครอง, พระยากัลยาณวัฒนวิศิษฏ์ (เจ้าเมือง) อุ้มไตรอุปัชฌาย์, พระยาราชาสาธก (ผู้อุปการะโรงเรียน) อุ้มไตรคู่สวด, พระราชาภิรมย์ อุ้มไตรคู่สวด, ศิษย์เก่ายกพระอันดับ

เลี้ยงลูกชายคนเดียวมาด้วยความอุตสาหะ เนื่องด้วย นายปรุง วีชะรังสรรค์ บิดาของ เด็กชายชิดชัย วีชะรังสรรค์ เสียชีวิตตั้งแต่ยังตั้งครรภ์

ส่งลูกชายคนเดียว เด็กชาย ชิดชัย วีชะรังสรรค์ ไปศึกษาต่อ ณ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

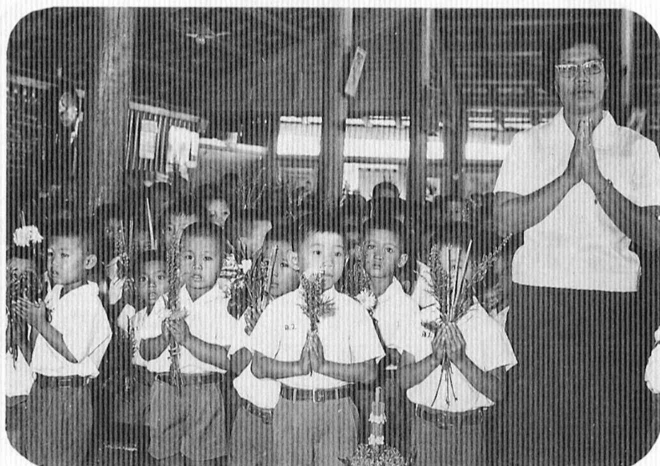

ทำบุญ ร่วมอุปสมบท ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (หลานชาย)
ณ พระอุโบสถ (หลังเก่า) วัดกลางวรวิหาร สมุทรปราการ

บริจาคทาน คุณฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ ร่วมบริจาคเงิน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
ซื้อเครื่องวัดสายตาคอมพิวเตอร์ มูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท
ให้โรงพยาบาลสมุทรปราการ เพื่ออุทิศให้ คุณบุญรอด เอี่ยมโอภาส
เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

นำนักเรียนโรงเรียนเฉลิมวิทยา
กล่าวแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ลูกเสือไทย

ฉ่องระวี วีชะรังสรรค์ และนักเรียนโรงเรียนเฉลิมวิทยาในระยะหลัง

ชวลิต, บุญรอด, ฉ่องระวี, ไฉไล, และมลุลี
ที่โรงเรียนเฉลิมวิทยา วัดกลาง สมุทรปราการ

บั้นปลายของชีวิต ถ่ายรูปหมู่ร่วมกับ คุณครู และนักเรียน โรงเรียนเฉลิมวิทยา
สังเกตเห็น อุดมการณ์ของ คุณครูฉ่องระวี
ที่ยึดมั่นสั่งสอนลูกศิษย์มาตลอดชีวิตความเป็นครู (มุมบนด้านขวามือ)

อุดมการณ์ของ คุณครูฉ่องระวี

บริเวณรอบสระน้ำ
วัดกลางวรวิหาร ในอดีต

กำหนดการพระราชทานเพลิงศพ

นางฉ่องระวี วีชะรังสรรค์

ณ เมรุวัดกลางวรวิหาร

ต.ปากน้ำ อ.เมืองสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ

****

วันเสาร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ (ขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๑)

เวลา ๑๕.๐๐ น. เชิญศพขึ้นตั้งบำเพ็ญกุศล

เวลา ๑๙.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ (ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑)

เวลา ๑๐.๓๐ น. สวดพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพล มาติกา - บังสุกุล

เวลา ๑๕.๐๐ น. เชิญศพขึ้นสู่เมรุ

เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิงศพ

ชีวิตนี้สำคัญนัก

ชุดแสงส่องใจ

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวว่า "อปฺปกญฺจิทํ ชีวิตมาหุ ธีรา — *ปราชญ์กล่าวว่าชีวิตนี้น้อยนัก*"

ทุกชีวิต ไม่ว่าคนไม่ว่าสัตว์ มิได้มีเพียงเฉพาะชีวิตนี้ คือมิได้มีเพียงชีวิตในชาตินี้ชาติเดียว แต่ทุกชีวิตมีทั้งชีวิตในชาติอดีต ชีวิตในชาติปัจจุบัน และชีวิตในชาติอนาคต "ชีวิตนี้น้อยนัก" หมายถึงชีวิตในชาติปัจจุบันนั้นน้อยนัก สั้นนัก

ชีวิตคืออายุ ชีวิตในปัจจุบันชาติของแต่ละคนอย่างยืนนานที่สุดก็เกินร้อยปีได้ไม่เท่าไร ซึ่งก็ดูราวเป็นอายุที่ยืนมากนัก แม้ไม่นำไปเปรียบกับชีวิตที่ต้องผ่านมาแล้วในอดีตที่นับชาติไม่ถ้วน นับปีไม่ได้ และชีวิตที่จะต้องเวียนวนเกิดตายต่อไปอีกในอนาคตที่ก็จะนับชาติไม่ถ้วน นับปีไม่ได้อีกเช่นกัน

ที่ปราชญ์ท่านว่า "ชีวิตนี้น้อยนัก" นั้น ท่านมุ่งให้เปรียบชีวิตนี้กับชีวิตในอดีตที่นับชาติไม่ถ้วน และชีวิตในอนาคตที่จะนับชาติไม่ถ้วนอีกเช่นกัน สำหรับผู้ไม่ยิ่งด้วยปัญญา ไม่สามารถพาตนให้พ้นทุกข์สิ้นเชิงได้

ทุกชีวิตก่อนแต่จะได้มาเป็นคนเป็นสัตว์อยู่ในปัจจุบันชาติ

ต่างเป็นอะไรต่อมิอะไรมาแล้วมากมาย แยกออกไม่ได้ ว่ามีกรรมดีกรรมชั่วอะไรบ้าง ทำกรรมใดก่อน ทำกรรมใดหลัง ทั้งกรรมดีกรรมชั่วที่ทำไว้ในชาติอดีตทั้งหลาย ย่อมมากมายเกินกว่าที่ได้มากระทำในชาตินี้ในชีวิตนี้อย่างประมาณมิได้ และกรรมดีกรรมชั่วทั้งหลายเหล่านั้นย่อมให้ผลตรงตามเหตุทุกประการ แม้ว่าผลจะไม่อาจเกิดขึ้นพร้อมกันทุกสิ่งทุกอย่าง และไม่อาจเรียงลำดับตามเหตุที่ได้กระทำแล้วก็ตามแต่ผลทั้งหลายย่อมเกิดแน่แม้เหตุได้กระทำแล้ว

เมื่อมีเหตุย่อมมีผล เมื่อทำเหตุย่อมได้รับผลและผลย่อมตรงตามเหตุเสมอ ผู้ใดทำผู้นั้นจักเป็นผู้ได้รับผล เที่ยงแท้แน่นอน

เมื่อใดกำลังมีความสุข ไม่ว่าผู้กำลังมีความสุขนั้นจะเป็นเราหรือเขา เมื่อนั้นพึงรู้ความจริง ว่าเหตุดีที่ได้ทำไว้แน่กำลังให้ผล ผู้ทำเหตุดีนั้นกำลังเสวยผลแห่งเหตุนั้นอยู่ แม้ปุถุชนจะไม่สามารถหยั่งรู้ให้เห็นแจ้งได้ ว่าทำเหตุดีหรือกรรมดีใดไว้ แต่ก็พึงรู้พึงมั่นใจ ว่าเหตุแห่งความสุขที่กำลังได้เสวยอยู่เป็นเหตุดีแน่เป็นกรรมดีแน่ ผลดีเกิดแต่เหตุดีเท่านั้น ผลดีไม่มีเกิดแต่เหตุไม่

ดีได้เลย

เมื่อใดกำลังมีความทุกข์ความเดือดร้อน ไม่ว่าผู้กำลังมีความทุกข์ความเดือดร้อนนั้นจะเป็นเราหรือเป็นเขา เมื่อนั้นพึงรู้ความจริง ว่าเหตุไม่ดีที่ได้ทำไว้แน่กำลังให้ผล ผู้ทำเหตุไม่ดีนั้นกำลังเสวยผลแห่งเหตุนั้นอยู่ แม้ปุถุชนจะไม่สามารถหยั่งรู้ให้เห็นแจ้งได้ว่าทำเหตุไม่ดีหรือกรรมไม่ดีใดไว้ แต่ก็พึงรู้พึงมั่นใจว่าเหตุแห่งความทุกข์ความเดือดร้อนที่กำลังได้เสวยอยู่เป็นเหตุไม่ดีแน่ เป็นกรรมไม่ดีแน่ ผลไม่ดีเกิดแต่เหตุไม่ดีเท่านั้น ผลไม่ดีไม่มีเกิดแต่เหตุดีได้เลย

เมื่อใดมีความคิดว่าเราทำดีไม่ได้ดี หรือเขาทำดีไม่ได้ดี ก็พึงรู้ว่าเมื่อนั้นกำลังหลงคิดผิดจากความจริง กำลังเข้าใจผิดจากความจริง ทำดีต้องได้ดีเสมอ ไม่มียกเว้นด้วยเหตุผลใดทั้งสิ้น

เมื่อใดมีความคิดว่าเราทำไม่ดีแต่กลับได้ดี หรือเขาทำไม่ดีแต่กลับได้ดี ก็พึงรู้ว่าเมื่อนั้นกำลังหลงคิดผิดจากความจริง กำลังเข้าใจผิดจากความจริง ทำไม่ดีต้องได้ไม่ดีเสมอ ไม่มียกเว้นด้วยเหตุผลใดทั้งสิ้น

ชีวิตในชาตินี้ชาติเดียวย่อมน้อยนักเมื่อเปรียบกับชีวิตในอดีตชาติ ซึ่งนับจำนวนชาติหาถ้วนไม่ ดังนั้นกรรมคือการกระทำที่ทำในชีวิตนี้ในชาตินี้ชาติเดียวจึงน้อยนัก เมื่อเปรียบกับกรรมหรือการกระทำที่ทำไว้แล้วในอดีตชาติ อันนับจำนวนชาติไม่ถ้วน

การเขียนหนังสือด้วยปากกาหรือดินสอลงบนกระดาษแผ่นเดียวนั้น เขียนลงครั้งแรกก็ย่อมอ่านออกง่าย อ่านเข้าใจได้ง่าย แต่ยิ่งเขียนทับเขียนซ้ำลงไปบนกระดาษแผ่นเดียวกันนั้น ตัวหนังสือย่อมจะทับกันยิ่งขึ้นทุกที การอ่านก็จะยิ่งอ่านยากขึ้นทุกที จนถึงอ่านไม่ออกเลย ไม่เห็นเลยว่าเป็นตัวหนังสือ จะเห็นแต่รอยหมึกหรือรอยดินสอทับกันไปทับกันมาเป็นสีสันเท่านั้น ให้เพียงรู้เท่านั้นว่าได้มีการเขียนลงบนกระดาษแผ่นนั้น หาอ่านรู้เรื่องไม่และหาอาจรู้ได้ไม่ ว่าเขียนอะไรก่อนเขียนอะไรหลัง นี้ฉันใด การทำกรรมหรือการทำดีทำชั่วก็ฉันนั้น ต่างได้ทำกันมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทับถมกันมายิ่งกว่าตัวหนังสือที่อ่านไม่ออกรู้ไม่ว่าได้เขียนอะไรก่อนเขียนอะไรหลัง ทำกรรมใดไว้ก็ไม่รู้ไม่เห็น

แยกไม่ออก ว่าทำกรรมใดก่อนทำกรรมใดหลัง ทำดีอะไรไว้บ้าง ทำไม่ดีอะไรไว้บ้าง มากน้อยหนักเบากว่ากันอย่างไร มาถึงชาตินี้ไม่รู้ด้วยกันทั้งสิ้น เป็นความซับซ้อนของกรรมที่แยกไม่ออก เช่นเดียวกับความซับซ้อนของตัวหนังสือที่เขียนทับกันไปทับกันมา

ความซับซ้อนของกรรมแตกต่างกับความซับซ้อนของตัวหนังสือ ตรงที่ตัวหนังสือนั้นเมื่อเขียนทับกันมาก ๆ ย่อมไม่มีทางรู้ว่าเขียนเรื่องดีหรือเรื่องไม่ดีอย่างไร แต่กรรมนั้นแม้ทำซับซ้อนมากเพียงไร ก็มีทางรู้ว่าทำกรรมดีไว้มากน้อยเพียงไร หรือทำกรรมไม่ดีไว้มากน้อยเพียงไร โดยมีผลที่ปรากฏขึ้นของกรรมนั้นเองเป็นเครื่องช่วยแสดงให้เห็น

ชีวิตหรือชาตินี้ของทุกคนมีชาติกำเนิดไม่เหมือนกัน เป็นไทยก็มี จีนก็มี แขกก็มี ฝรั่งก็มี มีชาติตระกูลไม่เสมอกัน ตระกูลสูงก็มี ตระกูลต่ำก็มี มีสติปัญญาไม่ทัดเทียมกัน ฉลาดหลักแหลมก็มี โง่เขลาเบาปัญญาก็มี มีฐานะต่างระดับกัน ร่ำรวยก็มี ยากจนก็มี ความแตกต่างห่างกันนานาประการเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องชี้ให้ผู้เชื่อในกรรมและผลของกรรมเห็นความมี

ภพชาติในอดีตของแต่ละชีวิตในชาติปัจจุบัน เกิดมาต่างกันในชาตินี้เพราะทำกรรมไว้ต่างกันในชาติอดีต

ความแตกต่างของชีวิตที่สำคัญที่สุด ที่แสดงให้เห็นอำนาจที่ใหญ่ยิ่งที่สุดของกรรม คือความได้ภพชาติของพรหมเทพ ความได้ภพชาติของมนุษย์ กับความได้ภพชาติของสัตว์ เทวดาอาจมาเป็นมนุษย์ได้ เป็นสัตว์ได้ มนุษย์อาจไปเป็นเทวดาได้ เป็นสัตว์ได้ และสัตว์ก็อาจไปเป็นเทวดาได้ เป็นมนุษย์ได้ ด้วยอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของกรรมอันนำให้เกิด นี้เป็นความจริง ที่แม้จะเชื่อหรือไม่เชื่อ ความจริงนี้ก็ย่อมเป็นความจริงเสมอไป ไม่มีอะไรจะเปลี่ยนแปลงให้ผิดไปจากความจริงได้ เชื่อหรือไม่เชื่อก็ควรกลัวอย่างหนึ่ง คือกลัวการไม่ได้กลับมาเกิดเป็นคน ไม่ได้ไปเกิดเป็นเทวดา

เทวดามาถือภพชาติเป็นมนุษย์เป็นที่ยอมเชื่อถือกันมากกว่าเทวดาจะไปเป็นอะไรอื่น จึงมีคำบอกเล่าหรือสันนิษฐานกันอยู่เสมอ ว่าผู้นั้นผู้นี้เป็นเทวดามาเกิด ทั้งนี้ก็โดยสันนิษฐานจากความประณีตงดงามสูงส่งของผู้นั้นผู้นี้บางรายก็มีพร้อมทุกประการ

ทั้งชาติตระกูลที่สูง ฐานะที่ดี ผิวพรรณวรรณะที่งาม กิริยาวาจามารยาทที่สุภาพอ่อนโยนไพเราะเรียบร้อยเฉลียวฉลาด บางผู้แม้ไม่งามพร้อมทุกประการดังกล่าว ก็ยังได้รับคำพรรณนา ว่าเป็นเทวดานางฟ้ามาเกิด เพราะผิวพรรณมารยาทงดงามอ่อนโยนนุ่มนวล นี้ก็คือการยอมรับอยู่ลึก ๆ ในใจของคนส่วนมาก ว่าเทวดามาเกิดเป็นมนุษย์ได้

เทวดามาเกิดเป็นมนุษย์มีตัวอย่างสำคัญยิ่งที่พึงกล่าวถึงได้เป็นที่ยอมรับทั่วไป โดยเฉพาะในหมู่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย นั่นคือสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จากสวรรค์ชั้นดุสิตเสด็จลงโลกมนุษย์ ประสูติเป็นพระสิทธัตถะราชกุมาร พระราชโอรสพระเจ้าสุทโธทนะกับพระนางสิริมหามายา

เรื่องหนึ่งในพระพุทธศาสนาที่รู้จักกันกว้างขวาง คือเรื่องของเทพธิดาเมขลา เทพธิดาองค์นี้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้พิทักษ์รักษามหาสมุทร มีหน้าที่คุ้มครองช่วยเหลือมนุษย์ที่ถือไตรสรณาคมน์ มีศีลสมบูรณ์ ปฏิบัติชอบต่อมารดาบิดา พราหมณ์โพธิสัตว์เดินทางไปเรือแตกกลางมหาสมุทร พยายามว่ายเข้าฝั่งอยู่ถึง ๗ วัน

เทพธิดาเมขลาจึงแลเห็น ได้ไปแสดงตนต่อพระมหาสัตว์ทันที รับรองจะให้ทุกอย่างที่พระมหาสัตว์ปรารถนา และได้เนรมิตสิ่งที่พระมหาสัตว์ขอทุกอย่าง คือเรือทิพย์และแก้วแหวนเงินทอง พระมหาสัตว์พ้นจากมหาสมุทร ได้บำเพ็ญทานรักษาศีลจนตลอดชีวิต ครั้นสิ้นชีวิตแล้วได้ไปบังเกิดในเมืองสวรรค์ พระมหาสัตว์ครั้งนั้นต่อมาคือพระพุทธเจ้า เทพธิดาเมขลาต่อมาคือพระอุบลวัณณาเถรี และผู้ดูแลช่วยเหลือพระมหาสัตว์ต่อมาคือ พระอานนท์ นี้คือเทวดาถือภพชาติเป็นมนุษย์ได้ อย่างน้อยก็ตามความเชื่อถือ จึงมีการเล่าเรื่องเทพธิดาเมขลาดังกล่าว

เทวดามาเกิดเป็นมนุษย์ได้ และมนุษย์ก็เกิดเป็นเทวดาได้ ดังที่สมเด็จพระบรมศาสดาเมื่อประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน ได้ทรงนำเรื่องในอดีตมาสาธก ว่าเมื่อทรงเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์หัวหน้าพ่อค้าเกวียน ได้ทรงซื้อสินค้าในนครพาราณสี บรรทุกเกวียนนำพ่อค้าจำนวนมากเดินทางไปในทางกันดาร เมื่อพบบ่อน้ำก็พากันขุดเพื่อให้มีน้ำดื่ม ได้พบรัตนะมากมายในบ่อนั้น พระโพธิสัตว์ทรงเตือนว่าความโลภเป็นเหตุแห่งความพินาศ แต่

ไม่มีผู้เชื่อฟัง พวกพ่อค้ายังขุดบ่อต่อไปไม่หยุด หวังจะได้รัตนะมากขึ้น บ่อนั้นเป็นบ่อที่อยู่ของพญานาค เมื่อถูกทำลาย พญานาคก็โกรธใช้ลมจมูกเป่าพิษถูกพ่อค้าเสียชีวิตหมดทุกคน เหลือแต่พระโพธิสัตว์ที่มิได้ร่วมการขุดบ่อด้วย จึงได้รัตนะมากมายถึง ๗ เล่มเกวียน ท่านนำออกเป็นทาน และได้สมาทานศีล รักษาอุโบสถจนสิ้นชีวิต ได้ไปเกิดในสวรรค์ เป็นมนุษย์หนึ่งที่เกิดเป็นเทวดาได้

มนุษย์มีบุญกุศลและความดีพร้อมทั้งกายวาจาใจมากเพียงไร ก็จะเกิดเป็นเทวดาชั้นสูงได้เพียงนั้น คือสามารถขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ชั้นสูงได้เมื่อละโลกนี้แล้ว

มนุษย์เกิดเป็นเทวดาได้ และเกิดเป็นสัตว์ก็ได้ ในสมัยพุทธกาล ชายผู้หนึ่งโกรธแค้นรำคาญสุนัขตัวหนึ่งที่ติดตามอยู่ตลอดเวลา พระพุทธเจ้าทรงทราบก็ได้ตรัสแสดงให้รู้ ว่าบิดาที่สิ้นไปแล้วนั้นมาเกิดเป็นสุนัขนั่น และได้ทรงให้พิสูจน์ โดยบอกให้สุนัขนำไปหาที่ซ่อนทรัพย์ ซึ่งไม่มีผู้ใดรู้นอกจากผู้เป็นบิดาของชายผู้นั้น และสุนัขก็พาไปขุดพบสมบัติที่ฝังไว้ก่อนสิ้นชีวิตได้

สัตว์ไปเกิดเป็นเทวดาได้คงจะมีเป็นอันมาก มีเรื่องต่าง ๆ

ในพระพุทธศาสนาที่เล่ากันสืบมา คือในสมัยพุทธกาล มีสัตว์ได้ยินเสียงพระท่านสวดมนต์ก็ตั้งใจฟังโดยเคารพ ตายไปก็ได้ไปบังเกิดเป็นเทพในสวรรค์ ด้วยอานุภาพของการให้ความเคารพในพระธรรมของพระพุทธเจ้า

สัตว์มาเกิดเป็นมนุษย์ได้ นี้ต้องเป็นที่เชื่อถืออยู่ลึกๆ ในจิตสำนึก จึงแม้เมื่อพบมนุษย์บางคนบางพวกก็ได้มีการแสดงความรู้สึกจริงใจออกมาต่างๆ กัน เช่นลิงมาเกิดแท้ๆ สัตว์นรกมาเกิดมาแน่ๆ ทั้งนี้ก็ด้วยเห็นจากหน้าตาท่าทางบ้าง กิริยามารยาทนิสัยใจคอความประพฤติบ้างซึ่งโดยมากผู้ที่พบเห็นด้วยกันก็จะมีความรู้สึกตรงกันดังกล่าว เป็นความรู้สึกที่เกิดจากความเชื่อนั่นเองว่าสัตว์มาเกิดเป็นมนุษย์ได้ หรือมนุษย์เกิดมาจากสัตว์ได้

สมัยพุทธกาลมีเรื่องของพระภิกษุรูปหนึ่งมีจิตหวงห่วงผ้าสบงจีวรที่เพิ่งได้มาใหม่ ซักตากไว้บนราว มรณภาพไปขณะผ้านั้นยังไม่แห้ง จิตที่ผูกพันในผ้าสบงจีวรนั้นนำให้ไปเกิดเป็นตัวเล็นเล็กๆ เกาะติดอยู่กับผ้า พระภิกษุอีกรูปหนึ่งเห็นผ้าสบงจีวรนั้นไม่มีเจ้าของแล้ว ก็จะนำไปใช้ พระพุทธองค์ทรงทราบได้ทรง

มีพระพุทธดำรัสห้าม ตรัสให้รอ เพราะพระภิกษุรูปนั้นจะสิ้นภพชาติของการเป็นเล็นในเวลาเพียงไม่กี่วัน ถ้าไปนำสบงจีวรนั้นไปในขณะยังเป็นเล็นอยู่ ก็จะโกรธแค้น จะไม่ได้ไปเสวยผลแห่งกุศลกรรมที่ได้ประกอบกระทำไว้เป็นอันมาก นี้เป็นเรื่องหนึ่งที่ทรงรับรองว่าอำนาจจิตจะทำให้มนุษย์ไปเป็นสัตว์ได้

เทวดามาเกิดเป็นมนุษย์ได้ มนุษย์ไปเกิดเป็นเทวดาได้ เทวดามาเกิดเป็นสัตว์ได้ สัตว์เกิดเป็นเทวดาได้ มนุษย์เกิดเป็นสัตว์ได้ และสัตว์ก็กลับเกิดเป็นมนุษย์ได้ อำนาจอันยิ่งใหญ่ของกรรมเท่านั้นที่ตกแต่งชีวิตให้เป็นไปได้อย่างไม่น่าเชื่อถึงเพียงนี้ กรรมจึงน่ากลัวจริงๆ น่าหนีให้พ้นอำนาจกรรมจริงๆ ทั้งกรรมในอดีตและกรรมในปัจจุบัน

กรรมอันเป็นเหตุนำให้เกิด คือชนกกรรม เป็นกรรมสุดท้ายก่อนชีวิตจะขาดจากภพภูมินี้ กรรมสุดท้ายหรือเรื่องสุดท้ายที่จิตผูกพันคิดถึงอยู่ คือชนกกรรมอันนำไปเกิด นึกถึงความดีที่เป็นบุญเป็นกุศลในขณะก่อนจะดับจิต จิตก็จะไปสู่สุคตินำกายไปสุคติด้วย นึกถึงความไม่ดีที่เป็นบาปเป็นอกุศลในขณะ

ก่อนจะดับจิต จิตก็จะไปสู่ทุคติ นำกายไปทุคติด้วย

จิตที่ใกล้จะแตกดับนั้นปกติเป็นจิตที่อ่อนมาก ไม่มีกำลังที่จะต้านทานใดๆ ทั้งนั้น คุ้นเคยกับความรู้สึกใดเกี่ยวกับเรื่องใด ความรู้สึกนั้นเกี่ยวกับเรื่องนั้นก็จะเข้าครอบงำจิต มีอำนาจเหนือจิต ทำให้จิตเมื่อใกล้ดับผูกพันอยู่กับความรู้สึกนั้นเกี่ยวกับเรื่องนั้น เมื่อจิตดับคือจากร่าง ก็จากไปพร้อมกับความรู้สึกนั้นเกี่ยวกับเรื่องนั้น นำไปก่อเกิดกายที่ควรแก่สภาพจิตทุกประการ

ผู้ที่หวงสมบัติ กลัวจะมีผู้มานำไป ก่อนจะดับจิต มีใจผูกเฝ้าสมบัติอย่างหวงแหน เมื่อดับจิตก็เคยมีที่ไปเกิดเป็นงู เฝ้าอยู่ที่สมบัตินั้น ผู้ใดเข้าไปใกล้ก็จะแสดงตัวให้เห็นเป็นงูใหญ่ เช่นที่เล่ากันถึงเรื่องที่เกิดขึ้นไม่นานมานี้ ว่าข้าราชการผู้หนึ่งมีพระพุทธรูปที่หวงมากอยู่องค์หนึ่ง เมื่อละโลกนี้ไป สหายไปเยี่ยมศพได้ขอดูพระองค์นั้น ขณะกำลังดูอยู่ ก็มีงูตัวหนึ่งมาจากไหนไม่ปรากฏ มาแผ่แม่เบี้ยอยู่ใกล้ๆ ผู้มาขอดูไหวทันเข้าใจทันทีว่าเจ้าของได้เฝ้าพระอยู่ด้วยความหวงแหน จึงพูดกับงูดังๆ ว่าไม่ได้คิดจะนำพระไปไหน เพียงมาขอดูเท่านั้น อย่าเป็นห่วง เพียง

เท่านั้น งูก็เลื้อยห่างหายไป นี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจริงเมื่อไม่นานมานี้ ที่เชื่อกันว่าผู้ที่หวงสมบัติมาก ๆ ตายไปในขณะที่จิตผูกพันเช่นนั้น ต้องไปเกิดเป็นงู ต้องเฝ้าสมบัติ ไม่ได้ไปเสวยผลของกรรมดีใด ๆ ที่ได้กระทำไว้ จนกว่าใจจะปล่อยว่าง ละความยึดถือความหวงแหนสมบัตินั้น ๆ

ด้วยผู้ใหญ่ผู้มีสัมมาทิฐิสัมมาปัญญาแต่ไหนแต่ไรมา ท่านเชื่อในเรื่องอำนาจความยึดมั่นของจิต ท่านจึงสอนลูกหลานไว้ว่าก่อนจะหลับไปให้ภาวนาพุทโธ นึกถึงพระพุทธเจ้า และให้ตั้งใจปรารถนา ว่าเมื่อจากโลกนี้ไปเมื่อใดก็ตาม ขอให้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ทันที ให้ได้พบพระพุทธศาสนา ท่านสอนกันให้ตั้งใจเช่นนี้ก่อนจะหลับไป และท่านสอนว่าถ้าการหลับครั้งนั้นจะไม่ได้กลับตื่นขึ้นมาอีก ก็จะได้ไปดี เป็นไปดังแรงปรารถนา การได้เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนานั้นเป็นมงคลสูงสุดของชีวิต ผู้มีสัมมาทิฐิจึงตั้งจิตปรารถนาอย่างจริงจัง

ผู้อธิษฐานจิตปรารถนากลับมาเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนานั้น คือผู้รับรองความสำคัญของชีวิตนี้ ที่แม้จะน้อยนัก

ว่าชีวิตนี้เท่านั้นที่จะนำไปสู่ความสวัสดีมีสุขได้อย่างแท้จริง เพราะชีวิตนี้เท่านั้นที่พร้อมสำหรับการบำเพ็ญบุญกุศลทุกประการ จะทำดีเพียงไรก็ทำได้ในชีวิตนี้ ทำดีสูงสุดจนเกิดผลสูงสุด คือการปฏิบัติได้สำเร็จมรรคผลนิพพาน พ้นทุกข์สิ้นเชิง ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป ก็ทำได้ในชีวิตนี้ หรือทำดีเพียงเพื่อได้ถึงสวรรค์พ้นนรก ก็ทำได้ในชีวิตนี้ การตั้งจิตอธิษฐานไม่ให้หลงไปภพภูมิอื่นหลังละโลกนี้ไปแล้ว แต่ให้กลับมาสู่ภพภูมิมนุษย์โดยเร็ว ได้พบพระพุทธศาสนา จึงเป็นความถูกต้อง พึงทำอย่างยิ่ง

แม้ไม่ต้องการมีความทุกข์ในภพชาติข้างหน้า ก็ต้องทำใจให้ไม่มีความทุกข์ตั้งแต่ในภพชาติปัจจุบันนี้ ไม่ปรารถนาเป็นอะไร ไม่ปรารถนาเป็นอย่างไร ในชาติหน้า ก็ต้องทำใจ คือทำใจไม่ให้เกาะเกี่ยวข้องอยู่กับอะไรนั้น กับอย่างนั้น ตั้งแต่ในปัจจุบันชาติ จึงจะสมปรารถนา ไม่เช่นนั้นก็จะสมปรารถนาไม่ได้

การจะทำใจให้เป็นสุขปราศจากทุกข์แม้พอสมควรขณะใกล้จะดับจิต คือการเลือกชีวิตในภพชาติใหม่ให้มีความสุขปราศ

จากความทุกข์ได้พอสมควร แต่การจะสามารถทำใจให้เป็นเช่นไรในเวลาใกล้จะดับจิตนั้น ก็มิใช่จะทำได้ทันทีโดยมิได้มีความคุ้นเคยกับความรู้สึกเช่นนั้นมาก่อน ความคุ้นเคยกับความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง คือมีความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ ๆ หรือบ่อย ๆ เนือง ๆ เช่นการท่องพุทโธไว้ในใจเสมอ นั่นคือความคุ้นเคยกับพุทโธ

ความคุ้นเคยกับบุคคลใดที่เคยให้ความเมตตาอุปการะช่วยเหลือ จะทำให้ใจนึกถึงบุคคลนั้นได้โดยอัตโนมัติเมื่อถึงคราวคับขัน ความคุ้นเคยกับความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งก็เช่นกัน อบรมไว้ให้คุ้นเคยกับความรู้สึกใด เช่นคุ้นเคยกับอารมณ์มีพระพุทโธ หรือคุ้นเคยกับการท่องพุทโธ เมื่อถึงเวลาคับขัน ใจจะไม่ไปยึดมั่นเกาะเกี่ยวกับอะไรอื่นที่ไม่คุ้นเคย แต่จะไปเกาะอยู่กับพระพุทโธ ที่เป็นยอดของสิริมงคลทั้งปวง ย่อมได้รับสิริมงคลนั้น อันจักนำให้พ้นพาลภัยใหญ่น้อย ความคุ้นเคยกับสิ่งดีมีมงคลจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง

ทุกคนผ่านชีวิตในอดีตชาติมาแล้วเป็นอันมาก นับภพ

ชาติไม่ถ้วน มีความคุ้นเคยกับเรื่องราวหรืออารมณ์ต่างๆ มาแล้วมากมาย คุ้นเคยกับเรื่องราวหรืออารมณ์ใดมาก ใจยึดมั่นผูกพันข้องติดอยู่กับเรื่องใดอารมณ์ใดมากมาแต่อดีตชาติ ผลของความยึดมั่นผูกพันนั้นจะนำมาสู่ภพชาติปัจจุบัน ดูภพชาติของตนในปัจจุบันก็พอจะเข้าใจว่าอดีตนั้นตนผูกพันกับเรื่องใดอารมณ์ใดมามาก ดีหรือว่าไม่ดี

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทำทานการกุศลมามากในอดีตชาติ ก็จะรู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะสมบูรณ์พูนสุขด้วยทรัพย์สินเงินทอง

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการเอื้ออาทรดูแลรักษาให้ข้าวปลาอาหารยารักษาไข้และเงินทองเพื่อผู้เจ็บไข้ได้ป่วยมามากในอดีตชาติ ไม่เบียดเบียนชีวิตร่างกายผู้อื่นสัตว์อื่น ก็จะรู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะสมบูรณ์แข็งแรงไม่เจ็บไข้ได้ป่วย มีพลานามัยดีอันนับเป็นลาภอย่างยิ่ง

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการระวังรักษากายวาจาใจของตนให้สุภาพอ่อนน้อมต่อผู้ควรได้รับความอ่อนน้อมยกย่อง ไม่ล่วงเกิน

ดูหมิ่น ผูกพันเช่นนี้มามากในอดีตชาติ ก็จะรู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะเป็นผู้อยู่ในตระกูลสูง อันผู้อยู่ในตระกูลสูงย่อมเป็นผู้ได้รับความเคารพอ่อนน้อมยกย่องไม่ถูกล่วงเกินดูหมิ่น เป็นไปเช่นเดียวกับที่ตนเองได้ปฏิบัติไว้ต่อผู้อื่นเป็นอันมากในอดีตชาติ

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการช่วยประคับประคอง รักษาชีวิตผู้อื่นสัตว์อื่นมามากในอดีตชาติ ไม่เบียดเบียนตัดรอนทำลายชีวิตอื่น ก็จะรู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะเป็นผู้มีอายุยืน ไม่ถูกตัดรอนเบียดเบียนทำลายด้วยเหตุใดทั้งสิ้น ไม่ให้ต้องเป็นผู้มีชีวิตน้อยมีชีวิตสั้น

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการรักษากายวาจาใจอยู่ในศีลบริสุทธิ์มามากในอดีตชาติ มีจิตใจผ่องใสไม่เศร้าหมอง ก็จะรู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะเป็นผู้มีผิวพรรณงดงาม หน้าตาผ่องใส เป็นที่เจริญตาเจริญใจผู้พบเห็นทั้งหลาย

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการปฏิบัติธรรมมามากในอดีตชาติ ก็จะรู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะเป็นผู้มีปัญญา

เฉลียวฉลาด ศึกษาและปฏิบัติธรรมเข้าใจง่าย เจริญดีในธรรม

ผู้ที่กำลังเสวยผลของกรรมดีในอดีตชาติต่างๆ กัน เช่น ได้เกิดในตระกูลสูง หรือสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยทรัพย์สินเงินทอง หรือมีร่างกายแข็งแรงไม่ถูกเบียดเบียนด้วยโรคภัยไข้เจ็บ หรืออายุยืน หรือหน้าตาผิวพรรณงามผ่องใส หรือมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด พึงน้อมใจเชื่อว่าเป็นผลแห่งกรรมดีที่ได้ประกอบกระทำไว้แล้วเป็นอันมากในอดีตชาติแน่นอน และแม้ปรารถนาจะเสวยผลดีแห่งกรรมดีนั้นสืบต่อไปในอนาคต ทั้งในอนาคตของปัจจุบันชาติ และทั้งในอนาคตของภพชาติเบื้องหน้าที่พ้นจากภพชาติปัจจุบันไปแล้ว ก็พึงตั้งใจประกอบกรรมดีอันเป็นเหตุดี ต่อไปให้มั่นคงสม่ำเสมอ

ผลของกรรมดีที่ได้กระทำกันมา ที่เป็นความคุ้นเคยกันมา แม้จะสงวนรักษาไว้ให้สืบต่อกันนานแสนนานต่อไป ก็ต้องพยายามหนีผลของกรรมไม่ดีที่ต้องได้กระทำมาแล้วทุกคนในอดีตชาติ ซึ่งมากมายนับภพชาติไม่ถ้วน และกรรมนั้นกำลังตามมา

ทุกคนกำลังมีผลของกรรมดีและกรรมไม่ดีติดตามมา

เป็นผลของเหตุที่ได้ทำกันไว้ในอดีตชาติที่สลับซับซ้อนนับไม่ได้ ลองนึกถึงภาพของรถบรรทุกขนาดใหญ่กำลังแล่นไล่ทับเราอยู่ ขณะเดียวกันก็มีรถบรรทุกแก้วแหวนเงินทองคันใหญ่กำลังแล่นตามเพื่อจะยกแก้วแหวนเงินทองเหล่านั้นให้เราด้วย รถทั้งสองคันนั้นกำลังขับแซงกันอย่างรวดเร็ว ผลัดกันนำ ผลัดกันตาม นึกภาพนี้ แล้วก็นึกถึงใจตนเอง ว่ายังมีใจที่จะต้องการแก้วแหวนเงินทองหรือ ยังมีใจอยากได้อะไรอีกหรือในเมื่อรถล่าชีวิตกำลังขับตะบึงติดตามมาอย่างมุ่งมาดปรารถนาตัวเราเป็นเป้าหมาย

กรรมไม่ดีกำลังตามส่งผลแก่เราทุกคนแน่นอน เปรียบผลไม่ดีนั้นดังรถบรรทุกที่กำลังตะบึงไล่กวดเราอยู่จริงๆ ที่ยังไม่ทันบดขยี้เราก็เพราะกรรมปัจจุบันของเรา ที่เรากำลังกระทำกันอยู่อาจจะมีแรงพาเราหนีได้ทัน จะอย่างหวุดหวิดน่าเสียวไส้เพียงไรเราผู้ไม่มีตาพิเศษก็หารู้ไม่ กรรมดีเท่านั้นที่เป็นแรงพาเราวิ่งหนีกรรมไม่ดีที่กำลังส่งผลติดตามเราอยู่ในขณะนี้

เปรียบกรรมไม่ดีดั่งมือมารที่ใหญ่โตมโหฬารทรงพลังมากมาย มือนั้นกำลังเอื้อมมาจะตะปบเราเพื่อลากเข้าไปขยี้ให้

แหลกเหลว หวุดหวิดจะจับปลายผมเราได้ไม่รู้กี่ครั้งกี่หน แต่เราก็ยังพ้นอยู่ได้เพราะความบังเอิญ คือเพราะบังเอิญได้ทำกรรมดีไว้มากพอเป็นกำลังพาให้หลบหลีกพ้นมือมารไปได้ มีความสวัสดีอยู่ชั่วครั้งชั่วคราว แต่ใช่ว่ามือมารนั้นจะหยุดตามตะครุบเราก็หาไม่ กี่วันกี่เดือนกี่ปีกี่ภพกี่ชาติมือมารจะติดตามตะครุบเราอย่างไม่ท้อแท้เหน็ดเหนื่อย คว้าผิดคว้าถูกก็จะตามคว้าไม่ลดละ ถ้าปรากฏเป็นภาพก็จะเป็นภาพที่น่ากลัวที่สุด

เด็กที่ยังไร้เดียงสา เพิ่งจะลืมตาเห็นโลก เคยถูกนำไปฆ่าด้วยความเข้าใจผิด ที่ปรากฏเป็นข่าวเมื่อไม่นานมานี้ ทำให้มารดาผู้รักลูกเป็นชีวิตจิตใจแทบเป็นบ้า ทำให้ผู้ที่นำไปฆ่าเพราะเข้าใจผิดต้องได้รับโทษหนัก ได้รับทั้งอาญาบ้านเมืองและทั้งความโกรธแค้นชิงชังของผู้คนมากหลาย เรื่องนี้ชี้ชัดให้เห็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของกรรม แม้ไม่นำกรรมมาร่วมพิจารณา ก็จะเข้าใจไม่ได้เลยว่าเรื่องเช่นนี้เกิดได้อย่างไร

เด็กคนหนึ่งถูกมุ่งทำลาย แต่เด็กคนนั้นกลับอยู่รอดปลอดภัย เด็กอีกคนหนึ่งเป็นที่ห่วงใยทะนุถนอมดังแก้วตาดวงใจ

แต่กลับถูกทำลายตายไป ทั้งสองยังบริสุทธิ์ไร้เดียงสา เพิ่งมีเวลาเห็นโลกไม่กี่วัน มือของกรรมนำเด็กที่มิได้เป็นที่มุ่งร้ายในปัจจุบันไปสู่อำนาจแห่งกรรมในอดีต ซึ่งมิใช่เป็นกรรมของใครอื่น แต่เป็นกรรมของเด็กนั้นเอง ที่ต้องได้กระทำไว้แน่นอนในชาติใดชาติหนึ่งในอดีต ที่พ้นความรู้เห็นของปุถุชนทั้งหลาย แต่หาได้พ้นความรู้เห็นของท่านผู้พ้นแล้วจากความเป็นปุถุชน

กรณีที่มีเด็กถูกฆ่าผิดตัวนั้น เด็กตายแล้ว พ้นแล้วจากความเข้าใจของคนทั้งหลาย ว่าเด็กนั้นไปได้สุขได้ทุกข์อยู่ในภพภูมิใด แต่เขาก็ได้เป็นอีกหนึ่งที่เตือนใจอย่างแรง ให้กลัวกรรมเมื่อกรรมจะให้ผล คือเมื่อกรรมตามมาทัน ก็ไม่มีอะไรจะยับยั้งได้นอกจากกรรมด้วยกัน คือเมื่ออกุศลกรรมตามทัน ก็ต้องกุศลกรรมที่ใหญ่ยิ่งกว่าเท่านั้นที่จะตัดรอนอกุศลกรรมได้ ช่วยให้สวัสดีไปได้ครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง

เรื่องเด็กคนหนึ่งถูกมุ่งร้ายให้ถึงตาย แต่เด็กอีกคนหนึ่งที่เป็นความรักสุดจิตใจของแม่พ่อกลับต้องตายแทน แม่คนหนึ่งที่เป็นฆาตกรต้องรับอาญาแผ่นดิน มีชีวิตที่ทรมานในที่คุมขัง แม่

คนหนึ่งที่ต้องเสียลูกรักเพียงชีวิต เพราะถูกเอาไปฆ่าผิดตัว ต้องเศร้าโศกสุดแสนไปนานนัก เด็กคนที่รอดตายอย่างอัศจรรย์ทั้งที่ตนนั้นถูกมุ่งร้าย คงเป็นที่รังเกียจของคนจำนวนไม่น้อย ว่าเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขหญิงใจดำอำมหิต ดูผู้เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ทั้งหมด ถึง ๔ ชีวิต จะเห็นได้ชัดแจ้งว่ากรรมมีอำนาจใหญ่ยิ่งนัก ทุกชีวิตถูกอกุศลกรรมตามทันแน่แท้ และไม่มีกุศลกรรมความดีเพียงพอจะตัดรอนอกุศลกรรมให้ทันเวลาได้ จึงประสบความทุกข์ เดือดร้อนแสนสาหัสไปตามกัน นี้ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ พึงรอบคอบพิจารณาด้วยปัญญาของผู้นับถือพระพุทธศาสนา ให้เห็นความน่ากลัวของกรรม ให้เห็นความน่าสลดสังเวชเมื่อผู้ใดผู้หนึ่งต้องตกอยู่ในอุ้งมือที่แรงร้ายแห่งกรรม และเราเองก็มีมือกรรมตามตะครุบอยู่เหมือนกัน ไม่อาจเห็นได้ด้วยตา ก็พึงใช้ปัญญาให้เห็นได้ด้วยใจ และพยายามหนีให้เต็มสติปัญญาความสามารถอย่าให้ถึงวันที่น่าสยดสยองอย่างยิ่ง คือวันที่ต้องตกอยู่ในอุ้งมือที่แข็งแกร่งแห่งกรรมร้าย

ผู้ที่เกิดมาดีมีสุขสมบูรณ์ในภพชาตินี้ ก็มิใช่ว่าไม่มีมือ

แห่งอกุศลกรรมตามตะครุบอยู่ มีแน่ ทุกคนมีมือแห่งอกุศลกรรมตามตะครุบอยู่แน่ แต่ในขณะเดียวกันทุกคนก็มีมือแห่งกุศลกรรมเป็นผู้ช่วยอยู่ มือแห่งกุศลกรรมนั้นถ้าจะเปรียบให้เห็นง่าย ๆ ก็ต้องเปรียบกับเท้า มีมือผู้ร้ายติดตามตะครุบอยู่ จะหนีพ้นก็ต้องอาศัยเท้าพาวิ่งให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ นั่นก็คือต้องทำบุญทำกุศลคุณงามความดีให้มากที่สุด ให้เต็มสติปัญญาความสามารถเสมอ ความดีเท่านั้นจะช่วยให้พ้นมือแห่งกรรมร้ายได้ แม้จะพ้นอย่างหวุดหวิดก็ต้องดีกว่าไม่พ้น

ทุกคนมีมือแห่งอกุศลกรรมที่น่ากลัวที่สุดตามตะครุบอยู่ ไม่มีใครไม่มี และมีกันคนละไม่น้อยด้วย เพราะทุกคนได้ผ่านภพชาติมาแล้วนับไม่ถ้วน ยาวนานนักหนา ทำอะไรต่อมิอะไรกันมาเสียนักต่อนักทั้งกรรมดีกรรมชั่วสลับซับซ้อนกันอยู่ และลืมกันเสียสิ้นแล้ว ทั้งบางคนก็ยังไม่อยากจะเชื่อว่าได้เคยเกิดมาแล้วในอดีตชาติ มากมายหลายชาติ จนนับไม่ได้ จึงยิ่งไม่นึกเลยว่าได้เคยทำกรรมดีกรรมชั่วมาก่อนจะมาเกิดเป็นมนุษย์ในปัจจุบันชาตินี้ การไม่นึกนี้แหละจะทำให้ประมาท ไม่พยายามหนีผลแห่งกรรมไม่ดี

เมื่อกรรมไม่ดีตามมาทันถึงตัวก็จะใช้อำนาจที่ร้ายแรงอย่างไม่เมตตาปรานีเลย

ก่อนจะมาเป็นเราแต่ละคนในภูมิของมนุษย์นี้ ต่างก็ได้เป็นอะไรต่อมิอะไรมาแล้วมากมาย นับชนิดนับชาติไม่ได้ เป็นกันทั้งเทวดา สัตว์ใหญ่ สัตว์เล็ก รวมทั้งมนุษย์ชายหญิง คนมีคนจน คนสวยคนไม่สวย คนพิการคนไม่พิการ อายุสั้นอายุยาว ขาวดำ ไทยจีน แขกฝรั่ง ต่างเคยมีเคยเป็นกันมาแล้วทั้งนั้น แม้เป็นผู้ระลึกชาติได้ก็จะสลดสังเวชยิ่งนัก และอาจจะสละละวางความโลภความโกรธความหลงได้เป็นอันมาก เห็นสุนัขขี้เรื้อนสักตัวแล้วลองนึกว่าครั้งหนึ่งเราก็เคยเป็นเช่นเดียวกัน เคยกระเซอะกระเซิงเที่ยวหาอาหารกิน ถูกคนตี ถูกสุนัขด้วยกันกัด ถูกใครทั้งหลายที่ได้มาประสบพบผ่านแสดงกิริยาวาจารังเกียจเกลียดชังไม่ยอมแม้แต่จะให้เข้าไปใกล้เพื่ออาศัยร่มเงากันแดดกันฝน ก้อนอิฐก้อนหินก็ถูกทุ่มถูกขว้างใส่ ให้ต้องถึงเลือดตกยางออก ตกใจกลัวภัยนานา แต่จะบอกกล่าวอ้อนวอนให้ผู้ใดเห็นใจก็ทำไม่ได้ อย่างมากก็เพียงเปล่งเสียงโหยหวนที่หามีผู้เข้าใจในความ

ทุกข์ร้อนไม่ แม้นึกไปในอดีตเช่นนี้ สมมุติตัวเองว่าในภพชาติหนึ่งเป็นเช่นนี้ นึกให้จริงจังเช่นนี้ จะเกิดความกลัวกรรม เพราะย่อมได้ความเข้าใจว่ากรรมไม่ดีแน่แท้ที่ทำให้ชีวิตต้องเป็นเช่นนั้น

อย่าเป็นผู้ปฏิเสธเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมอย่างปราศจากเหตุผล คืออย่างปฏิเสธดื้อๆ ว่าใครจะเคยเกิดเป็นอะไรมาก่อนก็ตาม ก็ไม่ใช่เรา เราไม่เคยเกิดเช่นนั้นแน่ คนจะเกิดมาแต่สัตว์ไม่ได้ สัตว์จะไปเกิดเป็นคนก็ไม่ได้ ไม่มีเหตุผล เป็นความเชื่อที่ปราศจากเหตุผล เป็นคนสมัยใหม่แล้วจะเชื่ออย่างนั้นไม่ได้ เพื่อความไม่ประมาท จงอย่าปฏิเสธโดยไม่รู้จริงเช่นนี้ เพราะวันหนึ่งจะหนีไม่พ้นผลที่น่ากลัวนักของกรรม

เด็กบางคนวิ่งเล่นอยู่อย่างสนุกสนานในโรงเรียน อยู่ๆ ก็มีลูกปืนแล่นเข้าตัดชีวิต ปลิดชีพจากโลกนี้ไปอย่างง่ายดาย เด็กตายไปแล้ว ไปเป็นสุขไปเป็นทุกข์ก็เรื่องหนึ่ง แต่มารดาบิดาผู้ต้องสูญเสียลูกไปปุบปับเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่พึงพิจารณาให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของกรรมและการให้ผลของกรรม ต้องเคยไป

ทำความทุกข์แสนสาหัสให้เกิดแก่ผู้ใดมาก่อนแล้วในอดีต จึงต้องมาได้รับความทุกข์แสนสาหัสจากผู้ที่ไม่รู้จักหน้าตา ผู้ที่ไม่ปรารถนาจะก่อทุกข์โทษะภัยใด ๆ เลย และทุกคนมีโอกาสที่จะประสบเหตุการณ์เช่นนั้น เป็นไปได้ที่อยู่ดี ๆ จะต้องสูญเสียยิ่งใหญ่เช่นมารดาบิดาที่เสียลูกไปอย่างไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ รู้ได้แน่นอนเพียงว่าเป็นผลของกรรมไม่ดี ที่ต้องได้กระทำไว้ ในภพชาติใดชาติหนึ่งแน่นอน

พระสำคัญองค์หนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นพระดีพระสำคัญยิ่ง คือสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตาราม มีเรื่องเล่าถึงท่าน ว่าครั้งหนึ่งพระในวัดของท่านตีเพื่อนพระด้วยกันจนหัวแตก ท่านชำระความด้วยการบอกพระที่เป็นเจ้าทุกข์ว่าเป็นฝ่ายผิดเพราะเป็นผู้ทำเขาก่อน เมื่อเป็นที่พิศวงสงสัยที่ท่านตัดสินเช่นนั้น ท่านก็อธิบายว่าพระองค์ที่ถูกตีหัวแตกในชาตินี้ต้องได้ตีพระอีกองค์มาก่อน ไม่ในชาติใดก็ชาติหนึ่ง ถ้าจะให้รับโทษที่ทำในชาตินี้ก็จะไม่สิ้นสุดเวรกรรม ถ้าไม่ถือโทษความผิดในชาตินี้ก็จะเป็นอันเลิกแล้วต่อกัน ท่านได้ถามความ

สมัครใจของพระองค์ที่ถูกตีหัวแตก ว่าต้องการอย่างไร พระองค์นั้นก็ยินดียกโทษ ไม่เอาความ เป็นอันเลิกแล้วต่อกัน ท่านว่าจะได้ไม่มีการจองเวรกันต่อไป เรื่องนี้สมเด็จพระพุฒาจารย์ท่านสอนเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม ให้เห็นว่าเมื่อทำกรรมใดแล้วจักต้องได้รับผลตอบแทนแน่ แม้ข้ามภพข้ามชาติ ทำกรรมใดจักได้รับผลนั้น ผู้ใดทำผู้นั้นจักได้รับ ไม่ช้าก็เร็วต้องได้รับและจะไม่จบสิ้นแม้ไม่มีการเลิกผูกเวร แต่ถ้าเลิกผูกเวรก็จะจบสิ้นเพียงนั้น การให้อภัยด้วยใจจริงในความผิดของผู้อื่นที่ทำต่อตนจึงเป็นความสำคัญ เป็นสิ่งที่ควรอบรมให้ยิ่ง

คนระลึกชาติได้ทุกวันนี้ยังมีอยู่ บางคนก็ระลึกได้ตั้งแต่อายุยังน้อย พอพูดได้ก็บอกได้เป็นเรื่องเป็นราว ขอไปหาแม่เก่าพ่อเก่า ที่บ้านนั้นบ้านนี้ บางคนเห็นรูปใครบางคนก็สนใจมากมายถามชื่อ และบางรายก็บอกเล่าเรื่องอดีต เคยใกล้ชิดกับผู้นั้นผู้นี้ เคยเป็นทหารไปร่วมรบในอดีตกาลนานไกล ที่น่าอัศจรรย์ก็คือที่เด็กชายเล็ก ๆ บางคนเล่าว่าเคยเป็นทหารร่วมรบด้วยกันกับสมเด็จพระบุรพบรมกษัตริยาธิราชเจ้าบางพระองค์ ทั้งที่เขายังเป็นเด็ก

ชายไร้เดียงสา เขายังไม่ทันจะรู้ว่าพระมหากษัตริย์ของเขาพระองค์นั้นทรงเป็นนักรบผู้ยิ่งใหญ่ และเขาก็ยังบริสุทธิ์เกินกว่าจะคิดแต่งเรื่องราวขึ้นหลอกลวงเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ได้ฟังเขาพูดอย่างเด็กทารกไร้เดียงสาจึงยอมรับว่าเขากำลังระลึกได้ถึงในอดีตชาติของเขา นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงความมีภพชาติในอดีตของคนทั้งหลายสัตว์ทั้งหลายในปัจจุบันชาติ

ท่านพระอาจารย์สำคัญองค์หนึ่งที่เป็นพระปฏิบัติ ท่านเดินป่าอยู่เป็นประจำในชีวิตของท่าน โดยเพื่อนปฏิบัติธรรมร่วมทางไปด้วยบ้างเป็นครั้งคราว เป็นที่รู้กันดี ว่าเมื่อพบช้างในระหว่างทาง ท่านพระอาจารย์องค์นั้นก็จะต้องเป็นผู้นำเจรจาปราศรัยกับช้าง ท่านจะพูดจากับช้างใหญ่ด้วยภาษามนุษย์ และท่านจะใช้วาจาไพเราะอ่อนโยนยิ่งนัก เป็นที่เจริญหูเจริญใจ ช้างก็ฟังท่านโดยดี เมื่อท่านขอให้หลีกก็จะหลีก ขอให้หลบก็จะหลบ ขอให้ไปให้พ้นก็จะไปจนพ้น ท่านทำได้เช่นนี้โดยที่องค์อื่นทำไม่ได้เพราะอะไร น่าจะตั้งปัญหานี้ขึ้น และผู้ไม่ปฏิเสธว่าผู้อยู่ในปัจจุบันชาตินั้นมีอดีตชาติ ย่อมจะยอมคิดว่าท่านพระอาจารย์

องค์นั้นท่านคงจะมีอะไรเกี่ยวข้องกับช้างมาแล้วในอดีตชาติ และจะต้องเกี่ยวข้องอย่างสำคัญด้วย ในชาตินี้ท่านจึงสามารถพูดจากับช้างได้รู้เรื่อง และช้างก็ยินดีอ่อนให้กับท่านอย่างน่าอัศจรรย์นัก เมื่อคิดเช่นนี้ก็น่าจะคิดต่อไปได้ ว่าจากช้างก็มาเป็นมนุษย์ได้ สำหรับผู้มีญาณหยั่งรู้ไปในอดีตย่อมรู้ได้ ว่าท่านพระอาจารย์องค์นั้นท่านอาจจะเคยเกิดเป็นช้างสำคัญก่อนจะมาเป็นมนุษย์ในภพชาตินี้ก็เป็นได้ และก็เป็นได้อีกเช่นกันที่ท่านอาจจะเกิดเป็นช้างอยู่หลายภพหลายชาติในบรรดาภพชาติที่นับไม่ถ้วนของท่านในอดีต

เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ในภพชาตินี้ และสามารถมีญาณหยั่งรู้ภพชาติในอดีตของตน ที่เป็นสัตว์ เช่น ท่านพระอาจารย์องค์สำคัญที่ท่านเล่าไว้ว่าเคยเกิดเป็นไก่ ย่อมรู้ชัดถึงความแตกต่างระหว่างความเป็นคนกับเป็นสัตว์ ย่อมได้ความสลดสังเวช และย่อมได้ความหวาดกลัวความต้องเวียนว่ายตายเกิดเป็นที่สุด เพราะได้รู้ชัดด้วยตนเองแล้ว ว่าการพลาดพลั้งทำกรรมไม่ดีไม่ว่าจะทางกายหรือทางใจ คือการนำไปสู่ทุคติต่างๆ อันไม่เป็นที่

พึงปรารถนาอย่างยิ่ง อันจักก่อให้เกิดความทุกข์ร้อนนานาประการ

การที่อยู่ดีๆ ก็ถูกจี้ถูกปล้นจนถึงชีวิต เป็นการต้องตายจากผู้เป็นที่รักสิ่งเป็นที่รักอย่างไม่รู้ตัวอย่างไม่อาจขอความช่วยเหลือจากผู้ใดได้ ผู้นับถือพระพุทธศาสนารู้ว่านั่นเป็นผลของกรรมที่ต้องได้กระทำไว้แล้วในภพชาติใดภพชาติหนึ่ง ซึ่งปุถุชนคนไม่มีญาณพิเศษทั้งหลายหาอาจรู้ชัดไม่ ว่าได้มีการทำกรรมอันเป็นอกุศลเหตุนั้นตั้งแต่เมื่อใด และจะส่งผลเมื่อใด แต่ผู้ปฏิบัติธรรมจนสามารถมีความรู้พิเศษจะรู้ได้ และบางทีก็ได้แสดงให้รู้ล่วงหน้า เช่นที่พระอาจารย์สำคัญองค์หนึ่ง ท่านได้ปรารภให้ได้ยินกันเนืองๆ ว่าในอดีตท่านเคยขับเกวียนทับเด็กตาย โดยจงใจเจตนา ดังนั้นท่านจะต้องได้รับผลของกรรมนั้น คือจะต้องถูกรถทับจนเสียชีวิตแน่ในภพชาตินี้ ท่านปรารภอยู่นานปี และแล้ววันหนึ่งท่านก็เตรียมตัวออกเดินทางจากวัด เมื่อถูกทักท้วงว่ารุ่งขึ้นจึงจะถึงวันที่ท่านได้รับอาราธนาไปในการทำบุญที่บ้านหนึ่ง ท่านก็ตอบง่ายๆ ตรงไปตรงมา ว่าถึงเวลาวันนั้นแหละถูกแล้ว ไม่มีผู้เข้าใจความหมายของท่าน และในวันนั้นเอง เมื่อออกไปพ้นวัดเพียงไม่นาน

รถที่ท่านนั่งไปก็คว่ำ ทับร่างท่านมรณภาพทันที ท่านมรณภาพองค์เดียว คนอื่นทุกคนปลอดภัย หลังจากนั้นไม่กี่วันได้มีการทำศพท่าน ปรากฏว่าอัฐิของท่านที่ยังไม่ทันเย็นสนิทได้กลายเป็นมณีสีสวยงามต่างๆ กัน ที่รู้จักกันดีในบรรดาพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ว่านั่นคือพระธาตุ นั่นคือเครื่องหมายแสดงความไกลกิเลสสิ้นเชิงแล้ว พระอาจารย์องค์นี้ท่านไม่เพียงแสดงให้เห็นอำนาจของกรรม ที่ผู้ใดได้ทำแล้วจักต้องได้รับผล แม้จะปฏิบัติธรรมสูงสุดก็ยังหนีไม่พ้น ท่านยังแสดงให้เข้าใจด้วย ว่าทุกชีวิตผ่านภพชาติในอดีตมาแล้ว จะต้องผ่านมามากมายด้วยกันทั้งนั้น

เป็นที่เห็นกันอยู่ ว่าทุกคนมีชีวิตที่มิได้ราบรื่นเสมอไป ไม่มีสุขตลอดชีวิต ไม่มีทุกข์ตลอดชีวิต ไม่พบแต่สิ่งดีงามตลอดชีวิต ไม่พบแต่สิ่งชั่วร้ายตลอดชีวิต แต่ละคนพบอะไรๆ ทั้งดีทั้งร้ายหนักบ้างเบาบ้าง โดยที่บางทีก็ไม่เป็นที่เข้าใจว่าทำไมจึงต้องเป็นเช่นนั้น เช่น บางคนเกิดในครอบครัวที่ต่ำต้อยลำบากยากจน พอเกิดได้ไม่นาน เงินทองจำนวนมากก็เกิดขึ้นในครอบครัว เป็นลาภลอยของมารดาบิดาบ้าง เป็นความได้ช่องได้โอกาสทำธุรกิจ

การงานบ้าง ใครๆ ก็จะต้องพูดกันว่าลูกที่เกิดใหม่นั้นเป็นผู้มีบุญ ทำให้มารดาบิดามั่งมีศรีสุข ถ้าไม่คิดให้ดี ก็เหมือนจะเป็นการพูดไปเรื่อยๆ ไม่มีมูลความจริง และทั้งผู้พูดผู้ฟังก็มักจะไม่ใส่ใจพิจารณาให้ได้ความรู้สึกลึกซึ้งจริงจัง แต่ถ้าพิจารณากันให้จริงด้วยคำนึงถึงเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม ก็น่าจะเชื่อได้ว่าเด็กที่เกิดใหม่นั้นเป็นผู้มีบุญมาเกิด ผู้มีบุญคือผู้ที่ทำบุญทำกุศลทำคุณงามความดีไว้มากในอดีตชาติ อันความเกิดขึ้นของผู้มีบุญนั้น ย่อมเกิดขึ้นพร้อมกับมีบุญห้อมล้อมรักษา แม้ชนกกรรมนำให้เกิดจะนำให้เกิดลำบาก แต่เมื่อบุญที่ทำไว้มากกว่า กรรมไม่ดีที่นำให้ลำบากก็จะต้องถูกตัดรอนด้วยอำนาจของกุศลกรรมคือบุญอันยิ่งใหญ่กว่า คือเกิดมามารดาบิดายากจน มือแห่งบุญก็จะต้องเอื้อมมาโอบอุ้ม ให้พ้นจากความลำบากยากจน ให้มั่งมีศรีสุขควรแก่บุญที่ได้ทำไว้

ผู้ที่เกิดในที่ลำบากยากจน แต่เมื่อมีบุญเก่าได้กระทำไว้มากมายเพียงพอ มือแห่งบุญก็จะเอื้อมมาโอบอุ้มให้พ้นความยากลำบากได้อย่างรวดเร็ว พ้นจากความยากจนดังปฏิหาริย์ มี

ตัวอย่างให้เห็นอยู่ เด็กบางคนทำบุญทำกุศลไว้ดี แต่ชนกกรรมนำให้เกิดกับมารดาบิดาที่ยากแค้นแสนสาหัส พอเกิดมารดาบิดาก็หาทางช่วยให้ลูกพ้นความเดือดร้อน นำไปวางไว้หน้าบ้านผู้มั่งมีศรีสุขที่รู้กันว่าเป็นผู้มีเมตตา แล้วเด็กนั้นก็ได้เป็นสุขอยู่ในความโอบอุ้มของมือแห่งบุญ ควรแก่บุญที่เขาได้กระทำไว้ แต่เด็กบางคนเกิดในที่ต่ำต้อยยากไร้ และเป็นผู้ที่มิได้ทำบุญทำกุศลมาในอดีตชาติเพียงพอ ย่อมไม่มีมือแห่งบุญมาโอบอุ้มเขาให้พ้นความลำบากยากจน แม้เมื่อมารดาบิดาจะพยายามเสี่ยงนำเขาไปวางไว้ในที่ที่หวังว่าจะมีผู้ดีมีเงินมานำไปอุปการะเลี้ยงดู ความไม่มีบุญทำไว้ก่อนทำให้ไม่เป็นไปดังความปรารถนาของผู้เป็นมารดาบิดา เขาอาจจะถูกทิ้งอยู่ตรงที่ที่ถูกนำไปวาง และสิ้นชีวิตไป ณ ที่นั้น อย่างโดดเดี่ยวเดียวดาย อาจจะทรมานด้วยความหนาวความร้อนความหิว โดยหาผู้ช่วยเหลือไม่ได้ และผู้เป็นมารดาก็อาจถูกจับได้รับโทษทางอาญา นั่นก็เป็นเรื่องอำนาจอันยิ่งใหญ่นักของกรรมอย่างแท้จริง

อดีตชาติของทุกคนมีมากมายนัก จึงได้ทำกรรมกันไว้

มากมายนัก กุศลกรรมบ้างอกุศลกรรมบ้าง ชีวิตในปัจจุบันจึงมีดีบ้างไม่ดีบ้าง สุขบ้างทุกข์บ้าง คนมั่งมีเป็นมหาเศรษฐีก็ด้วยอำนาจของกุศลกรรมคือการบริจาคช่วยเหลือเจือจุนผู้อื่น ที่ได้กระทำไว้ในอดีตชาติ เมื่ออกุศลกรรมคือการคดโกงเบียดเบียนทรัพย์สินให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน ที่ได้กระทำไว้ในอดีตชาติ ตามมาส่งผลและเมื่อเป็นผลที่แรงกว่ามีกำลังกว่ากุศลกรรมที่กำลังเสวยผลอยู่ อกุศลกรรมก็จะตัดรอนกุศลกรรม ส่งผลไม่ดีของอกุศลกรรมให้เกิดแทน ความมั่งมีก็จะกลับเป็นความไม่มี เงินทองของมีค่าก็จะสูญหายหมดไป อกุศลกรรมแรงมากก็จะสามารถทำให้มหาเศรษฐีสิ้นเนื้อประดาตัวได้ กำลังเป็นสุขก็จะกลับเป็นทุกข์เดือดร้อน อำนาจของกรรมเป็นเช่นนี้จริง ผู้มีปัญญาจึงกลัวกรรมยิ่งกว่ากลัวอะไรอื่น กลัวเพราะรู้ ว่าเมื่อทำกรรมไม่ดีไว้แล้วต้องได้รับผลไม่ดี และเมื่อถึงเวลาที่กรรมส่งผลไม่ดีมาถึงตัวแล้ว แม้ตั้งแต่เกิดมาในชาตินี้จะไม่เคยทำกรรมไม่ดีเช่นนั้น ก็จะต้องได้รับผลไม่ดี ที่อาจทำให้พิศวงสงสัย จนถึงมากคนมิจฉาทิฐิความเห็นผิด คือเห็นไปว่าทำดีไม่ได้ดี ซึ่งความจริงไม่ใช่เช่นนั้น ทำดีต้องได้รับผลดีเสมอ ทำไม่ดีจึงจะได้รับผล

ไม่ดี

เพียงในชาติปัจจุบันนี้เท่านั้น มีอายุกันเพียงอย่างมากร้อยปีเท่านั้น ทุกคนทุกสัตว์ต่างก็ทำอะไรๆ ที่เป็นกรรมแล้วมากมายนับไม่ถ้วน เป็นกรรมดีคือกุศลกรรมบ้าง เป็นกรรมชั่วคืออกุศลกรรมบ้าง มากมายจริงๆ เพียงทำในชาติเดียวก็มากมายจริงๆ แล้วเมื่อได้ทำมานับภพนับชาติไม่ถ้วนจะมากมายเพียงไหน ขณะที่มาเป็นอยู่ในภพนี้ชาตินี้ ได้ละภพชาติในอดีตที่ทำกรรมไว้เบื้องหลังมากนักหนา กรรมดีกรรมชั่วอาจไม่เสมอกัน บางคนกรรมดีอาจมากกว่า บางคนกรรมชั่วอาจมากกว่า บางคนทำกรรมดีที่ไม่สำคัญไม่ยิ่งใหญ่ แต่ทำกรรมไม่ดีที่สำคัญหนักนักหนา เช่นนี้ย่อมได้เสวยผลตามเหตุ คือในภพชาตินี้ย่อมประสบส่วนดีน้อยกว่าส่วนไม่ดี ส่วนผู้ที่ทำกรรมดีมาก ทำกรรมไม่ดีน้อย เช่นนี้ย่อมได้เสวยผลตามเหตุ คือในภพชาตินี้ย่อมประสบส่วนดีมากกว่าส่วนไม่ดี ดังมีตัวอย่างให้พบเห็นอยู่ทั่วไปในทุกวันนี้

เมื่อกรรมดีจะส่งผลก็ไม่มีอะไรหรือผู้ใดจะกีดกั้นยับยั้งได้ กรรมไม่ดีที่แรงกว่าเท่านั้นที่จะกีดกั้นขัดขวางได้ ไม่ให้กรรมดี

อาจส่งผล แต่ถ้ากรรมดีแรงกว่ากรรมไม่ดี กรรมดีก็ต้องส่งผลจนได้ กรรมไม่ดีหาอาจขัดขวางได้ไม่ อะไร ๆ ก็หาอาจขัดขวางได้ไม่

เมื่อกรรมไม่ดีจะส่งผลก็ไม่มีอะไรหรือผู้ใดจะกีดกั้นยับยั้งได้ กรรมดีที่แรงกว่าเท่านั้นที่จะกีดกั้นขัดขวางได้ ไม่ให้กรรมไม่ดีอาจส่งผล แต่ถ้ากรรมไม่ดีแรงกว่ากรรมดี กรรมไม่ดีก็ต้องส่งผลจนได้ กรรมดีหาอาจขัดขวางได้ไม่ อะไร ๆ ก็หาอาจขัดขวางได้ไม่

ชีวิตนี้น้อยนัก คือชีวิตในภพภูมินี้ในชาตินี้น้อยกว่าชีวิตที่ผ่านมาแล้วในอดีตชาติมากมายอย่างไม่อาจประมาณได้ถูกถ้วน ผู้มีปัญญาเมื่อมานึกถึงความจริงนี้ย่อมไม่ประมาท ย่อมเห็นภัยที่จะตามมา เป็นภัยที่จักเกิดแต่กรรมทั้งหลายที่ได้ประกอบกระทำไว้ด้วยตนเองในอดีตชาติที่มากมายพ้นประมาณ ผู้มีปัญญาย่อมพยายามหนีให้พ้น หนีให้กรรมไม่ดีตามไม่ทัน หรือไม่ก็พยายามสร้างกำลังที่จะเอาชนะความแรงของกรรมไม่ดีให้ได้ เพื่อไม่ต้องรับผลของกรรมไม่ดี ที่อาจร้ายแรงทำความชอกช้ำให้แก่ชีวิตได้เป็นอันมาก

ผู้ที่มุ่งแต่จะได้ในชาตินี้ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม เป็นการทำกรรมไม่ดีเป็นส่วนใหญ่ เท่ากับให้โอกาสกรรมไม่ดีในอดีตชาติที่ได้สั่งสมไว้ ให้ตามมาส่งผลทันในชาตินี้ง่ายเข้า และส่งผลได้แรงเต็มที่ง่ายเข้า โดยไม่มีกรรมดีเพียงพอจะช่วยเหลือยับยั้งหรือผ่อนคลายให้เบาลง ผู้ที่ได้รับอะไรๆ ร้ายแรงต่างๆ เช่นเสียสติบ้าคลั่งอย่างไม่ทันที่จะรู้ตัว ประสบอุบัติเหตุร้ายแรงถึงเสียชีวิตหรือไม่ก็เสียหมดทั้งครอบครัว หรือประสบความหายนะถึงสิ้นเนื้อประดาตัว ต้องเศร้าโศกเสียใจจนขาดสติสัมปชัญญะ เป็นต้น ผลของกรรมไม่ดีเช่นนี้แม้จะติดตามทุกคนผู้ทำเหตุแห่งกรรมไม่ดีนั้นอยู่ แต่ก็อาจไม่สามารถตามทันแม้ผู้นั้นจะพยายามวิ่งหนีอยู่เต็มสติปัญญาความสามารถ

พลังสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถหนีพ้นมือแห่งกรรมไม่ดีที่ติดตามตะครุบอยู่ได้ และเป็นพลังที่จะสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ไม่ยาก คือการนึกถึงพระพุทธเจ้า นึกถึงพุทโธนึกไว้ให้คุ้นเคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับใจ สิ่งใดที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็หมายถึงความจะไม่อาจแยกจากกันได้เลยไม่ว่าเวลา

ใดก็ตาม จะสุขจะทุกข์ จะเป็นจะตาย ใจก็จะมีพุทโธ พุทโธ จะมีอยู่ในใจ

กรรมดีก็ตาม กรรมไม่ดีก็ตาม เมื่อจะส่งผลจะต้องมีสื่อมีเครื่องมือ มีมือ เป็นเครื่องนำให้ถึงผู้จะต้องรับผลแห่งกรรมนั้นทั้งกรรมดีและกรรมไม่ดี เช่นคนเมาสุราขับรถพุ่งเข้าชน ผู้จะต้องรับผลแห่งกรรมก็จะถูกรถนั้นชน ถึงตาย หรือถึงพิการ หรือบาดเจ็บสาหัส ต้องเสียเงินทองรักษาพยาบาลมากมาย คนเมาสุราที่ขับรถพุ่งเข้าชนคือเครื่องมือแห่งกรรม ซึ่งมีสุราเป็นเครื่องบังคับให้พุ่งตรงจุดหมายได้ คือให้กรรมส่งผลได้สำเร็จ หรือที่เรียกว่าให้กรรมตามทันได้ แต่แม้ผู้ที่กรรมนั้นตามอยู่เป็นผู้กำลังวิ่งหนีกรรมไม่ดีอยู่เต็มกำลัง ด้วยการทำความดีต่างๆ มีการท่องพุทโธให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับใจเป็นต้น พุทโธอันเป็นยอดของความดีก็จะเปรียบได้ดังพลังจิตอันแรงกล้าของนักสะกดจิตที่จะสะกดผู้ขับรถซึ่งกำลังมึนเมาด้วยฤทธิ์สุราให้หยุดรถเสียทันทีก่อนจะทันพุ่งเข้าชนเป้าหมายที่กรรมตามอยู่ ความสวัสดีย่อมมีแก่ผู้ที่กรรมตามติดอยู่นั้น อย่างเป็นที่น่าอัศจรรย์นัก

อันกรรมไม่ดีนั้นมีคู่ที่มักจะใช้ด้วยกัน มีความหมายไปในทางไม่ดี คือเจ้ากรรมนายเวร ผู้มีสัมมาทิฐิย่อมไม่ปฏิเสธความเชื่อที่มีอยู่ ว่าเจ้ากรรมนายเวรนั้นมี ไม่ใช่ไม่มี เจ้ากรรมนายเวรคือผู้ที่ถูกทำร้ายก่อนและผูกอาฆาตจองเวร แม้ไม่อาฆาตจองเวรก็ไม่เป็นเจ้ากรรมนายเวร คือไม่เป็นผู้คิดร้าย ไม่ติดตามทำร้ายให้เป็นการตอบสนอง หรือที่เรียกกันว่าแก้แค้น

ผู้มีสัมมาทิฐิความเห็นชอบ ประกอบด้วยสัมมาปัญญา แม้จะไม่เห็นหน้าตาของเจ้ากรรมนายเวร แต่ย่อมไม่ประมาท ไม่ว่าเป็นสิ่งไม่มี และย่อมไม่เห็นเป็นความเหลวไหลไม่มีเหตุผล ที่ท่านสอนให้ทำบุญอุทิศท่านผู้เป็นเจ้ากรรมนายเวร เช่นเดียวกับท่านผู้เป็นมารดาบิดาบุพการีผู้มีพระคุณทั้งปวง อะไรที่ไม่มีทางเสียหายมีแต่เป็นทางได้หรือเสมอตัว ผู้มีปัญญาย่อมทำ ย่อมไม่ปฏิเสธ

เหตุที่ต่างก็มีภพชาติมานับไม่ถ้วนในอดีต ต่างก็ทำกรรมทั้งดีและไม่ดีไว้นับไม่ถ้วนเช่นกันในภพชาติทั้งหลายนั้น เจ้ากรรมนายเวรที่ได้ไปก้ำเกินเบียดเบียนทำร้ายไว้ก็ย่อมมีไม่น้อย

เช่นกัน ทำนองเดียวกับผู้เป็นมารดาบิดาบุพการีผู้มีพระคุณ ก็ต้องมีมากมายเช่นกัน ชาตินี้แม้จะไม่อาจล่วงรู้ได้ว่าเป็นใครต่อใครบ้าง แต่ก็พึงยอมรับว่ามีอยู่ทั้งในภพภูมิที่พ้นความรู้เห็นของผู้ไม่มีความสามารถ และทั้งในภพภูมิเดียวกับเราทั้งหลายนี้ด้วย ทั้งเจ้ากรรมนายเวร และทั้งผู้มีพระคุณ เมื่อจะขอโทษท่านผู้เป็นเจ้ากรรมนายเวร ก็พึงทำเช่นเดียวกับเมื่อจะตอบแทนพระคุณท่านผู้มีพระคุณ คือทำบุญทำกุศลด้วยตั้งใจจริงที่จะอุทิศให้แล้วตั้งใจจริงบอกกล่าวให้รับรู้ให้ยอมรับความมีเจตนาจริงใจที่จะขอโทษและตอบแทน การบอกกล่าวด้วยใจจริงเช่นนี้ต่อผู้ไม่มีตัวตนปรากฏให้เห็นเช่นนี้ ไม่ใช่ความหลง ไม่ใช่ความไร้เหตุผล แต่เป็นความปฏิบัติที่ถูกต้อง และจะได้ผล อาจพาพ้นมือแห่งกรรมไม่ดีที่ตามอยู่ได้

การทำบุญทำกุศล แม้จะไม่ปรารถนาให้เกิดผลแก่ตนเองโดยตรง ผลก็ย่อมเกิดเป็นธรรมดาแน่นอนอยู่แล้ว ดังนั้น ในการทำบุญทำกุศลทุกครั้งจึงพึงทำใจให้กว้างเอื้ออาทรไปถึงผู้อื่นทั้งนั้นที่แม้จะอยู่ต่างภพภูมิกัน ตั้งใจอุทิศให้อย่างจริงใจ ให้ด้วยสำนึก

ในความผิดพลาดถ้ำเกินที่ตนอาจได้กระทำแล้วต่อใคร ๆ ทั้งนั้น ให้ด้วยสำนึกในพระคุณที่ได้รับจากท่านผู้มีพระคุณทั้งหลาย ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ค่อยๆ คิด ค่อยๆ บอกกล่าวแสดงความจริงใจ ให้อ่อนโยนและไพเราะด้วยถ้อยคำ จะเกิดผลยิ่งกว่าใช้ถ้อยคำและจิตใจที่ไม่ไพเราะจริงใจ ไม่ใช่มนุษย์เท่านั้นที่ชอบความอ่อนโยนความไพเราะจากใจจริง ผู้ต่างภพภูมิทั้งหลายก็มิได้แตกต่างออกไป ใจหรือจิตของมนุษย์ก็เป็นใจหรือจิตดวงเดียวกันเมื่อมนุษย์ละชาตินี้ไปสู่ชาติอื่นภพภูมิอื่นแล้ว พึงระลึกถึงความจริงนี้

การส่งผลของกรรมดีและกรรมไม่ดีนั้นข้ามภพข้ามชาติได้ กรรมในอดีตชาติส่งผลมาทันในปัจจุบันชาติก็มี ไปส่งถึงในอนาคตชาติก็มี แล้วแต่ว่าผู้ทำกรรมจะสามารถหนีได้ไกลเท่าไรหรือหนีได้นานเท่าไร นั่นก็คือแล้วแต่ว่าในปัจจุบันชาติผู้ทำกรรมแล้วในอดีตจะสามารถในการทำจิตใจทำบุญทำกุศลทำความดีได้มากเพียงไหน เป็นกรรมที่ใหญ่ยิ่งหนักหนากว่ากรรมไม่ดีหรือไม่ การให้ผลกรรมก็เช่นเดียวกับการตกจากที่สูงของวัตถุ สิ่งใดหนัก

กว่า เมื่อตกลงจากที่เดียวกันในเวลาใกล้เคียงกัน สิ่งนั้นย่อมถึงพื้นก่อน เปรียบดังกรรมสองอย่าง คือกรรมดีและกรรมไม่ดีกระทำในเวลาใกล้เคียงกัน กรรมที่หนักกว่า ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมไม่ดีก็ตาม ย่อมส่งผลก่อน กรรมที่เบากว่าย่อมส่งผลทีหลัง และย่อมส่งผลทั้งสองแน่นอน ไม่เร็วก็ช้า ไม่ชาตินี้ก็ชาติหน้าไม่ชาติหน้าก็ชาติต่อไป ต่อไป ต่อไป อาจจะอีกหลายภพชาติก็ได้ เพราะกรรมไม่ใช่สิ่งที่จะลบเลือนได้ด้วยกาลเวลา นานเพียงไรกรรมก็ยังให้ผลอยู่เสมอ กรรมจึงมีอำนาจเหนืออำนาจทั้งปวง

ท่านพระอาจารย์สำคัญองค์หนึ่งท่านปรารถนาพุทธภูมิ คือปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า ครั้นมาระลึกชาติได้ว่าเคยเกิดเป็นไก่หลายร้อยหลายพันชาติก่อนที่จะได้มาเป็นมนุษย์ในชาตินี้ ท่านก็เปลี่ยนความปรารถนาที่จะเป็นพระพุทธะ มาเป็นพระผู้ไกลกิเลสไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดต่อไป เพราะท่านสลดสังเวชชีวิตที่ผ่านมาแล้วมากมาย และหวาดเกรงชีวิตที่จะต้องพบอีกต่อไปนับภพนับชาติไม่ถ้วนกว่าจะถึงจุดปรารถนาคือพุทธภูมิ ซึ่งมิใช่ว่าจะไปถึงกันได้โดยง่ายโดยเร็ว จะต้องใช้เวลานานแสนนานใน

อีกหลายร้อยหลายพันภพภูมิ โดยไม่อาจรู้ได้ ว่ากรรมจะนำให้ไปเป็นอะไรลำบากยากเข็ญอย่างไร ซึ่งสำหรับท่านผู้ได้รู้แจ้งในอดีตชาติ ของท่านแล้วก็เกิดความกลัวยิ่งนัก เบื่อหน่ายความต้องเวียนว่ายในวัฏสงสารยิ่งนัก ด้วยความพากเพียรพยายามสุดสติปัญญาความสามารถที่จะตัดภพชาติอนาคตให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว ในที่สุดก็เชื่อกันว่าท่านพระอาจารย์สำคัญองค์นั้นท่านก็สำเร็จประสงค์ถึงความพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงได้ในภพภูมิปัจจุบัน

ครูอาจารย์ท่านสำคัญๆ ท่านรับรอง และพระพุทธเจ้าก็ทรงรับรอง ว่าชาติในอนาคตมีอยู่สำหรับผู้ยังไม่สามารถทำกิเลสให้หมดสิ้นได้ และการทำกิเลสให้หมดสิ้นนั้นคนเป็นจำนวนมากทำไม่ได้ในเวลาอันสั้น ทั้งยังมีคนเป็นจำนวนมากไม่สนใจจะทำให้กิเลสหมดสิ้น ยังเกลือกกลั้วอยู่กับกิเลสอย่างหลงผิด ดังนั้นภพชาติสำหรับคนเหล่านี้ยังมีอยู่มากมายนักหนา ใช้เวลานานแสนนาน นับภพนับชาติหาได้ไม่ โอกาสที่กรรมจะตามไปถึงจึงมีมากมายนัก ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ไม่ชาติใดก็ชาติหนึ่ง และอย่าคิดผิดว่าเมื่อถึงวันนั้นเวลานั้นก็จะจำไม่ได้แล้วว่าเราเป็นเรา อะไรจะ

เกิดขึ้นก็ไม่เดือดร้อน ความคิดเช่นนี้อาจจะเกิดแก่เราแล้วในอดีตชาติ และมาในปัจจุบัน เมื่อต้องพบกับความเดือดร้อนเราก็เดือดร้อน มิใช่ว่าเราไม่เดือดร้อน ทั้งที่มิใช่ว่าเราจะจำได้ว่าเราเป็นเรา ไม่ว่าจะเกิดเป็นใครเป็นอะไรเมื่อใด ภพชาติไหนก็ตาม เมื่อเป็นทุกข์ก็ต้องเป็นทุกข์เมื่อเป็นสุขก็ต้องเป็นสุข จึงไม่ควรประมาทอย่างยิ่ง ควรพยายามทำทุกอย่างเพื่อไม่ให้ในอนาคตต้องเป็นทุกข์ หรือเพื่อไม่ให้กรรมไม่ดีที่ทำไว้ตามทัน ไม่ว่าเมื่อใดก็ตาม

ชีวิตนี้แม้น้อยนัก แต่ก็เป็นความสำคัญนัก สำคัญยิ่งกว่าชีวิตในอดีตและชีวิตในอนาคต ที่ว่าชีวิตนี้คือชีวิตในชาติปัจจุบันนี้สำคัญ ก็เพราะในชีวิตนี้เราสามารถหนีกรรมไม่ดีที่ทำไว้ในอดีตได้ และสามารถเตรียมสร้างชีวิตในอนาคตให้ดีเลิศเพียงใดก็ได้ หรือตกต่ำเพียงใดก็ได้ ชีวิตในอดีตล่วงเลยแล้ว ทำอะไรอีกไม่ได้ต่อไปแล้ว ชีวิตในอนาคตก็ยังไม่ถึง ยังทำอะไรไม่ได้ เช่นนี้จึงกล่าวได้ว่าชีวิตนี้สำคัญนัก พึงใช้ชีวิตนี้ให้เป็นประโยชน์ ให้สมกับความสำคัญของชีวิตนี้

ชีวิตนี้น้อยนักแต่มีความสำคัญนักด้วยเหมือนกัน ถ้าชีวิตนี้ไม่วิ่งหนีกรรมไม่ดีในอดีต ชีวิตนี้ก็จะรับผลกรรมไม่ดี ถ้าวิ่งหนีก็จะพ้นได้ กรรมไม่ดีจะตามทันหรือไม่ขึ้นอยู่กับชีวิตนี้ ยิ่งกว่านั้นถ้ากรรมตามทันในชีวิตนี้ ก็จะตามต่อไปได้อีกในชีวิตอนาคต กรรมไม่ดีที่ทำไว้ในอดีตมากมายอาจจะตามไม่ทันตลอดไปก็ได้ ถ้าทำชาตินี้ให้ดีที่สุด

ดูภาพผู้คนในบางประเทศที่อดอยากแสนสาหัส หน้าตาแทบจะไม่เป็นคน เหมือนโครงกระดูกเดินได้ เด็กเล็ก ๆ น่าสงสาร ไม่มีเนื้อ มีแต่หนังหุ้มกระดูก ผู้ใดเห็นผู้นั้นก็สลดใจอย่างยิ่งสงสารอย่างยิ่ง เมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนั้น ก็พึงนึกถึงตนเอง ใครเล่าจะรับรองได้ ว่าเมื่อตายไปจากภพชาตินี้แล้ว เราจะไม่ไปเกิดในประเทศเช่นนั้น จะไม่ไปมีสภาพเช่นโครงกระดูกเดินได้ด้วยความอดอยากยากแค้นเช่นนั้น ใครเล่าจะรับรองได้ว่าในอดีตชาติเราไม่ได้เป็นคนคับแคบ ไม่เคยทำบุญให้ข้าวปลาอาหารแก่ใครเลยมารดาบิดาผู้แก่ชราก็หาได้สนใจให้ข้าวให้น้ำให้มีความสุขอิ่มหนำสำราญไม่ ยิ่งเป็นสัตว์หมาแมวด้วยแล้วไม่เคยเมตตาปรานี

ให้ข้าวสักเม็ดให้น้ำสักหยด เมื่อไม่รู้ตัวว่าเคยเป็นเช่นนี้มาก่อนในอดีตชาติ ก็ไม่อาจรู้ได้ว่าในอนาคตจะต้องไปมีสภาพอดอยากจนเป็นโครงกระดูกเดินได้หรือไม่ ความเป็นไปได้มีอยู่สำหรับทุกคน เพราะทุกคนได้ทำกรรมไว้เป็นอันมาก ต่างๆ กัน อันอาจจะเป็นเหตุให้ต้องอดอยากยากแค้นแสนสาหัสตั้งแต่เริ่มลืมตาเห็นโลก ไปเกิดในประเทศที่เรียกกันว่าเป็นนรกในโลก อย่าประมาท อย่ามั่นใจว่าอนาคตสำหรับเราจะไม่เป็นเช่นนั้น กรรมเช่นนั้นอาจจะวิ่งไล่เรามา โดยที่เราไม่รู้ไม่เห็น แม้ไม่ประมาทต้องวิ่งหนีให้สุดกำลังความสามารถ ชีวิตนี้เท่านั้นที่เราจะพบทางหนีได้ และชีวิตนี้ก็น้อยนักมัวผัดวันประกันพรุ่งไม่ได้ พ้นจากชาตินี้ไปแล้ว จะไม่มีโอกาสดีให้วิ่งหนีกรรมได้อีกเลย

เมื่อชีวิตนี้น้อยนัก ผู้มีปัญญามีสัมมาทิฐิก็คิดไปทางหนึ่ง ผู้เบาปัญญามีมิจฉาทิฐิก็คิดไปทางหนึ่ง พวกผู้มีปัญญามีสัมมาทิฐิคือความเห็นชอบก็จะคิดได้ว่าชีวิตนี้สั้นอีกไม่เท่าไรก็จะต้องตาย ตายแล้วก็เอาอะไรไปด้วยไม่ได้ เอาไปได้ก็แต่บุญบาป หรือความดีความชั่วเท่านั้น พวกผู้มีปัญญาคิดเช่นนี้ จึงเร่งทำความดี

ส่วนพวกผู้เบาปัญญามีมิจฉาทิฐิคือความเห็นผิดก็จะคิดว่าชีวิตนี้สั้น อีกไม่เท่าไรก็จะต้องตาย มีวิธีใดจะให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง ก็ต้องรีบหา ไม่มัวคำนึงว่าจะผิดหรือถูก ถูกผิดก็ช่าง ให้ได้ก็พอใจ พวกผู้เบาปัญญาคิดเช่นนี้ จึงทำบาปทำความไม่ดีได้เสมอ ชีวิตนี้สำหรับบุคคลสองประเภทดังกล่าวมีคุณมีโทษแก่สองฝ่ายแตกต่างกัน เป็นไปตามทิฐิคือความเห็นดังกล่าว

อย่าเป็นผู้มีมิจฉาทิฐิที่โฉดเขลาเบาปัญญาเลย เพราะจะทำชีวิตนี้ให้สูญเปล่า ไม่อาจหนีพ้นมือที่น่าสะพึงกลัวแห่งกรรมไม่ดี ไม่อาจได้เข้าไปอยู่ในความโอบอุ้มทะนุถนอมของมือที่อบอุ่นแห่งบุญคือกรรมดี โอกาสอันดีที่มีอยู่น้อยนักเพียงชั่วชีวิตอันน้อยนักนี้ก็จะผ่านไปอย่างไม่อาจเรียกกลับคืนได้ กรรมไม่ดีที่ทำไว้แน่ก็จะแห่ห้อมเข้าประชิด แล้วอะไรจะเกิดขึ้นบ้างในชีวิตนี้ ชีวิตของผู้ที่ไม่รู้จักวิ่งหนีกรรม

มาเป็นผู้มีปัญญามีสัมมาทิฐิเถิด ชีวิตอันน้อยนี้จะได้ไม่สูญเปล่า จะได้สามารถใช้ชีวิตนี้ให้เป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่ได้ คือหนีไกลจากกรรมไม่ดีได้ กรรมไม่ดีที่กำลังติดตามเราทุกคนอยู่

นั้นมีมากมายนัก ทั้งที่หนักและที่เบา ทั้งที่จะทรมานชีวิตเราไม่หนักนักหนา ทั้งที่จะทรมานเราจนแทบว่าจะรับไม่ไหว ทั้งที่เราอาจจะรับไม่ไหวจริงๆ ด้วย

คิดดี พูดดี ทำดี เพียงทำสามประการนี้ให้สม่ำเสมอตามที่พระพุทธองค์ทรงสอน ก็จะสามารถหนีมือแห่งกรรมไม่ดีได้ มือแห่งกรรมไม่ดีจะไม่สามารถตะครุบไว้ในอำนาจได้ บาปกรรมใดๆ แม้ได้กระทำไว้ตั้งแต่อดีตชาติ จะไม่อาจตามสนองได้ง่ายๆ ในภพชาตินี้ อย่างมากก็จะเพียงไล่ตามตะครุบอยู่อย่างหมายมั่นจะทำให้ได้สำเร็จเท่านั้น ถ้าคิดดี พูดดี ทำดี เสมอ

ทุกวันนี้มีตัวอย่างผู้ที่ถูกมือแห่งกรรมตามทันจับได้มากมาย คนสวยคนงามถูกมือของกรรมร้ายทำให้กลายเป็นคนสิ้นสวยสิ้นงาม ทนความรู้สึกของตนเห็นรูปลักษณ์ของตนด้วยความเจ็บปวดแสนสาหัส คนบางคนแขนขาบริบูรณ์ถูกมือของกรรมร้ายทำให้กลายเป็นคนเหลือขาครึ่งเดียวบ้างข้างเดียวบ้าง คนบางคนมีลูกรักดังดวงใจ ลูกออกจากบ้านไป ก็ไม่ได้กลับบ้านอีกเลย มือของกรรมร้ายปลิดชีวิตของเขาแล้วอย่างโหดเหี้ยมอำมหิต กลายเป็น

ศพคอขาดก็มี ไส้ทะลักก็มี คนบางคนนอนหลับอยู่ในบ้านเรือนตนด้วยความรู้สึกปลอดภัยแท้ๆ แต่ก็กลับมีมือของกรรมร้ายเอื้อมเข้าไปห้ำหั่นถึงฟูกถึงหมอน เสียเลือดเนื้อ และเสียชีวิต นี่คืออำนาจร้ายแรงแห่งกรรม

ดังที่สมเด็จพระพุฒาจารย์โตท่านตัดสินความระหว่างพระสององค์ ว่าองค์ที่ถูกทำร้ายเป็นผู้ที่ทำร้ายก่อน ผู้ไม่เข้าใจเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมก็จะคิดว่าสมเด็จฯ ท่านไม่ยุติธรรม ตัดสินเข้าข้างผู้ผิด แต่ผู้เข้าใจเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมย่อมจะเข้าใจคำตัดสินของสมเด็จฯ ท่าน ไม่มีผู้ใดจะได้รับสิ่งที่ตนไม่ได้ทำไว้ด้วยตนเอง ทำไว้ในอดีตมารับผลในปัจจุบันได้ ทำในปัจจุบันก็จะได้รับผลในอนาคตเช่นกัน และอนาคตนั้นไม่หมายถึงต้องข้ามภพชาติเสมอไป อนาคตในภพชาตินี้ก็ได้ ดังนั้นแม้เชื่อในเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมหรือไม่เชื่อก็ตาม ก็ไม่สมควรเสี่ยงรับผลร้ายที่จะเกิดแต่การทำความไม่ดี ความไม่ดีหนักหนาเพียงไร ยิ่งให้ผลร้ายแรงเพียงนั้น ยิ่งไม่สมควรเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะทำความไม่ดีหนักหนานั้น

อำนาจของกรรมชั่วร้ายนั้นสามารถทำให้ธรณีแยกออกสูบผู้ทำกรรมนั้นได้ พระเท่วทัตเป็นตัวอย่างที่แสดงความน่ากลัวที่สุดของกรรม ท่านคิดทำลายพระพุทธเจ้า แม้เพียงทำได้เล็กน้อยนัก คือเพียงทำให้พระพุทธบาทห้อพระโลหิต และสำนึกผิดได้ในที่สุด พร้อมจะขอประทานโทษ แต่ก็หนีมือแห่งกรรมร้ายแรงที่ทำไว้ไม่พ้น หนีไม่ทัน พระเทวทัตถูกธรณีสูบทันทีที่เท้าสัมผัสพื้นธรณีขณะกำลังจะได้เข้าไปเห็นพระพักตร์สมเด็จพระบรมศาสดา จึงไม่ทันได้กราบพระพุทธบาทขอประทานโทษทั้งปวง น่าจะคิดถึงความทรมานทั้งกายและใจของพระเทวทัตเมื่อเสวยผลกรรมนั้น น่าจะคิดให้จริงจังเพื่อให้เกิดความกลัวกรรมที่มีอำนาจยิ่งใหญ่นัก

การทำลายพระพุทธเจ้ากับการทำลายพระพุทธศาสนาย่อมจะเป็นกรรมหนักเสมอกัน พึงสังวรระวังให้รอบคอบในเรื่องนี้ อย่าคิดอย่างประมาท ว่าพระพุทธศาสนาไม่มีชีวิต ตายไม่มีบาดเจ็บไม่มี จะทำอะไรกับพระพุทธศาสนาจึงไม่น่าจะเป็นบาปเป็นอกุศลกรรม อย่าประมาทในเรื่องนี้ มิฉะนั้นเมื่อต้องได้เสวย

ผลแห่งการทำลายพระพุทธศาสนาจะทุกข์ทรมานนัก ใครก็จักช่วยไม่ได้

การทำลายชีวิตสัตว์นั้น บาปหนักเบาต่างกัน ทำลายชีวิตสัตว์ใหญ่บาปมากกว่าทำลายชีวิตสัตว์เล็ก ทำลายชีวิตสัตว์อายุยืนบาปมากกว่าทำลายชีวิตสัตว์อายุสั้น ทำลายชีวิตสัตว์ที่มีคุณบาปมากกว่าทำลายชีวิตสัตว์ทั่วไป เป็นที่เข้าใจกันเช่นนี้ ซึ่งก็มีเหตุผลที่น่าเข้าใจเช่นนั้น ฆ่าวัวควายกับฆ่ายุงฆ่ามดบาปน่าจะมากน้อยกว่ากัน ผลกรรมที่ผู้ฆ่าได้รับก็จะหนักเบากว่ากันเป็นอันมาก

มีเรื่องจริงที่เกิดขึ้น และผู้ประสบพบเห็นเล่าต่อ ๆ กันมาว่าผู้มีอาชีพฆ่าวัวฆ่าควายนั้น เมื่อใกล้จะตาย ต้องทนทุกข์ทรมานดิ้นรนกระเสือกกระสนและส่งเสียงร้องเหมือนเสียงวัวเสียงควายที่ถูกเชือดก่อนตาย ส่วนผู้ที่ตบยุงหรือบี้มดไปบ้าง แม้จะเป็นบาปแน่นอนที่ทำลายชีวิตสัตว์ แต่ไม่ปรากฏผลของกรรมนี้ให้เห็นชัดให้รู้ชัด เหตุผลก็อยู่ที่จิตสำนึกของผู้กระทำกรรมสองประเภทนั้น ผู้ฆ่าวัวฆ่าควาย แม้จะใจร้ายใจดำสักเพียงไร ย่อม

เป็นไปไม่ได้ที่จะลืมภาพการตายของสัตว์ใหญ่ถึงเพียงนั้นได้ และย่อมเป็นไปไม่ได้ที่จะไม่รู้สึกเลยว่าการฆ่านั้นเป็นบาปใหญ่ ความรู้สึกหลอกหลอนเกี่ยวกับการฆ่าวัวฆ่าควายด้วยมือของตนนั่นแหละ ที่ติดตามมาส่งผล ให้ผู้นั้นต้องทุรนทุรายและร้องเป็นเสียงวัวเสียงควาย เหมือนที่ตนเองเคยได้ยินเคยได้เห็นในการฆ่าแต่ละครั้งเสมอมา

บางคนที่เคยเห็นการตายของผู้มีอาชีพฆ่าสัตว์ใหญ่ มีความรู้สึกว่าผู้ใกล้จะตายนั้นไม่มีชีวิตจิตใจเป็นคนเสียแล้ว แต่ได้กลายเป็นชีวิตจิตใจของวัวของควายไปจริงๆ เห็นได้จากกิริยาอาการและสุ้มเสียงที่เขาร้องเหมือนเสียงสัตว์ที่บาดเจ็บแสนสาหัส ความรู้สึกนี้จะถูกหรือผิดก็ตาม ที่จริงแน่คือเขากำลังรับผลของกรรมที่ตามทันในช่วงสุดท้ายของชีวิตในภพชาตินี้ และไม่แน่ว่าจะสิ้นสุดเพียงเท่านั้น หรือจะติดตามต่อไปในภพชาติข้างหน้าให้ชีวิตต้องไม่แตกต่างกับชีวิตของสัตว์ที่ถูกเขาเบียดเบียนทำร้ายอย่างทารุณ

การทำบาปเล็กน้อยเช่นบี้มดตบยุงไม่ปรากฏผลบาปให้

เห็นว่าเกิดแก่ผู้ทำ นั่นก็เป็นเพราะผู้ทำไม่ผูกใจว่าได้ทำบาป ใจนี้สำคัญนัก นำไปผูกไว้กับเรื่องใดสิ่งใดก็จะปรากฏให้เห็นเป็นผล เช่นพระรูปหนึ่งในสมัยพุทธกาล ท่านทำตะไคร้น้ำขาด และมรณภาพก่อนจะหาพระปลงอาบัติได้ จิตท่านผูกอยู่ด้วยความเป็นห่วง จึงได้ไปเกิดเป็นพญานาค ส่วนผู้เผลอตบยุงหรือเผลอบี้มด แม้ใจไม่ผูกยึดอยู่ว่าได้ทำบาป ก็จะเป็นเรื่องเล็กน้อย การทำบาปหรือทำกรรมเล็กน้อยเช่นนี้จะไม่ส่งผลให้ปรากฏ ถ้าผู้ทำไม่ไปผูกใจเดือดร้อนกังวลอยู่ และถ้าจะไม่ทำเสมอ ๆ

การทำบาปเสมอ ๆ แม้ทำกับสัตว์เล็กเพียงมดเพียงปลวก กรรมเล็กก็จะเป็นกรรมใหญ่ได้ พึงรอบคอบในเรื่องนี้ เพื่อชีวิตจะได้สวัสดี

การฆ่าวัวฆ่าควายก็ยังมีผลให้ผู้ฆ่าดูราวกับเปลี่ยนชีวิตจิตใจจากคนเป็นวัวเป็นควายให้เป็นที่สลดสังเวชแก่ผู้พบเห็นได้ การฆ่าคนจะมีผลเป็นอย่างไร ทำไมผู้ร้ายฆ่าคนจะไม่รู้สึกเสียเลย แต่ด้วยอำนาจกรรมเมื่อตามมาถึงผู้ใดที่ได้กระทำกรรมนั้นไว้ ก็ย่อมยากที่จะยับยั้งผลแห่งกรรมนั้นได้ ลูกยังลืมว่าแม่ แม่ยังลืม

ไปว่าลูก ผู้นับถือพระพุทธศาสนาก็ยังลืมว่าพระว่าเณร พระเณรก็ยังลืมตัวเองว่าเป็นพระเป็นเณร ฆ่ากันได้ทำร้ายกันได้ ทำผิดศีลผิดธรรมกันได้ อย่างไม่น่าเชื่อ อำนาจยิ่งใหญ่ของกรรมที่นำไปเช่นนั้น และยังจะนำต่อไปข้ามภพข้ามชาติ เกิดผลร้ายแก่ผู้ขาดสติขาดปัญญาที่จะพาตัวหนีให้พ้นมือแห่งกรรม ที่ตนได้กระทำไว้แล้วด้วยตนเองแน่นอน

ผู้ฆ่าคนมีบาปหนักกว่าผู้ฆ่าวัวฆ่าควาย ผู้ทำร้ายพระพุทธเจ้ามีบาปหนักกว่าผู้ฆ่าคน เห็นได้จากพระเทวทัต ที่ถึงถูกธรณีสูบ แต่อย่าประมาทคิด ว่าเราปลอดภัยจากการถูกธรณีสูบแน่แล้ว เพราะไม่มีพระพุทธเจ้าให้เราคนใดคนหนึ่ง ซึ่งถึงจะชั่วช้าเพียงไร ทำร้ายพระองค์ได้ พระพุทธเจ้าไม่มีพระองค์ปรากฏให้เห็นก็จริง ทำร้ายพระองค์ท่านไม่ได้ก็จริง แต่สิ่งที่เกี่ยวเนื่องแนบแน่นกับพระองค์ท่านมีอยู่ ทำลายสิ่งนั้นก็จะผิดไปจากทำลายพระองค์ท่านหาได้ไม่ นึกถึงใจตนเอง มีลูกเป็นที่รักเพียงดวงใจเฝ้าทะนุถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงมาจนเติบใหญ่ ถูกผู้ร้ายประหัตประหาร ใจของผู้เป็นแม่พ่อก็เหมือนกับตนเอง

ถูกประหัตประหารด้วย

พระพุทธศาสนาคือสิ่งที่เกี่ยวเนื่องแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระพุทธเจ้า กว่าจะทรงค้นพบและตั้งขึ้นได้ลำบากยากเย็นยิ่งกว่าใครสักคนจะมีลูกเป็นที่รักดังดวงใจ ทำร้ายลูกก็เท่ากับทำร้ายผู้เป็นแม่พ่อ ทำลายพระพุทธศาสนาจึงไม่แตกต่างกับทำลายพระพุทธเจ้า แน่นอน ไม่มีผู้ใดได้ทำ แต่แน่นอนเพียงการพยามทำก็บาปหนักยิ่งกว่าบาปฆ่าคนตาย ผลของกรรมนี้อาจจะลี้ลับเห็นยากและเห็นช้า จึงทำให้พากันคิดว่าการทำลายพระพุทธศาสนานั้นไม่เป็นบาป ไม่เป็นอกุศล

การจงใจทำลายพระพุทธศาสนาที่ไม่สำเร็จผล น่าจะเกิดผลไม่ดีแก่ผู้มุ่งทำร้ายน้อยกว่าผู้ไม่ได้เจตนาทำลายแต่ประพฤติตนเช่นเจตนาทำลาย บุคคลประเภทหลังนี้ โดยเฉพาะที่นับถือพระพุทธศาสนา กล่าวได้ว่าเป็นผู้ทำกรรมไม่ดีต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้น ทรงประคับประคองมาโดยมีพุทธบริษัทที่ดีรับมาประคับประคองต่ออย่างถือเป็นสมบัติล้ำค่า ไม่มีพระพุทธองค์แล้ว พระพุทธศาสนาคือตัวแทนพระ

พุทธองค์ ผู้เป็นสมาชิกของบริษัทสี่ในพระพุทธศาสนา แม้ทำตนให้เศร้าหมองด้วยการประพฤติผิดศีลผิดธรรมผิดวินัย แม้จะทำให้พระพุทธศาสนาเศร้าหมองไม่ได้ แต่เมื่อตนเป็นจุดหนึ่งในพระพุทธศาสนา ก็เท่ากับทำให้พระพุทธศาสนามีจุดเศร้าหมองปะปนอยู่ เล็กน้อยเพียงไรก็เป็นจุดดำ ความประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นจึงเป็นการทำกรรมไม่ดีต่อสิ่งสูงสุด ผลไม่ดีที่จะเกิดแก่ผู้ทำกรรมไม่ดีนั้นย่อมร้ายแรงแน่นอน พึงอย่าประมาท พึงกลัวกรรมหนักที่จะเกิดจากการทำไม่ดีต่อพระพุทธศาสนา

ผู้เบาปัญญามีมิจฉาทิฐิเห็นว่าพระพุทธศาสนาไม่ใช่คนไม่มีเลือดเนื้อชีวิตจิตใจ คิดจะทำลายก็ทำกันไปต่างๆ นานา ผู้เบาปัญญาหารู้ไม่ว่าเมื่อกรรมตามทัน โทษนั้นร้ายแรงหนักหนานัก พระเทวทัตก็มิได้ถูกธรณีสูบทันทีที่ทำร้ายพระพุทธเจ้า เมื่อถึงเวลากรรมตามทันพระเทวทัตจึงจมธรณี พ้นที่จะดิ้นรนให้พ้นจากความตายอย่างทุกข์ทรมานน่าสยดสยองนั้นได้ ผู้พยายามทำลายพระพุทธศาสนาก็เช่นกัน ฉะนั้นอย่าประมาท อะไรที่ไม่น่าเชื่อเกิดอยู่เสมอ เกิดได้เสมอ ในอดีตธรณีสูบได้ ในปัจจุบัน

หรือในอนาคตธรณีก็สูบได้ เมื่อต้องเป็นไปตามอำนาจอันยิ่งใหญ่ของกรรม

แม่พ่อที่มีลูกรักเพียงดวงใจ แม้ลูกนั้นมิใช่ลูกที่ดี มิใช่ลูกที่มีคุณประโยชน์แก่ใคร เมื่อใดเขาถูกทำร้ายบาดเจ็บสาหัสหรือถึงเสียชีวิต เมื่อนั้นก็เหมือนทำร้ายแม่พ่อหนักหนาเช่นนั้นด้วย พระพุทธศาสนาเป็นดวงพระหฤทัยของพระพุทธเจ้า ทรงได้มาด้วยพระมหากรุณาเปี่ยมพระพุทธหฤทัย เปรียบเป็นพระพุทธบุตร พระพุทธศาสนาก็เป็นพระพุทธบุตรที่ประเสริฐเลิศล้ำหาผู้เปรียบเสมอมิได้ มีคุณมีประโยชน์กว้างใหญ่ไพศาลปราศจากขอบเขตและยั่งยืนยาวนานอยู่ทุกกาลเวลา เป็นที่รักที่เทิดทูนสูงส่งนักหนาของพรหมเทพมนุษย์สัตว์ เสมอกันกับองค์สมเด็จพระบรมศาสนาพระผู้ทรงสถาปนาพระพุทธศาสนาไว้แทนพระองค์ อย่าเป็นคนเบาปัญญา พึงปฏิบัติต่อพระพุทธศาสนาให้รอบคอบ มิฉะนั้นจะเสียประโยชน์จากการมีชีวิตอยู่ในชาตินี้ที่น้อยนัก ชีวิตนี้ผ่านไปพ้นเมื่อไรจะเรียกกลับคืนไม่ได้ กรรมไม่ดีทั้งหลายจะห้อมล้อมจนแหลกเหลว ดังที่ปรากฏให้เห็นให้ได้ยินอยู่เสมอ ให้

ขนลุกขนพองสยดสยองอยู่ไม่เว้นวาย

ชีวิตในอดีตชาติล่วงเลยไปแล้ว กรรมดีกรรมชั่วก็ได้เป็นอันทำแล้วทั้งนั้น ไม่มีที่จะให้ไม่ได้ทำ แต่ชีวิตในอนาคตชาติกำลังใกล้เข้ามาเป็นลำดับ ไม่นานนักก็จะถึง เพราะชีวิตนี้นั้นน้อยนัก จบสิ้นง่าย ชีวิตในภพชาติข้างหน้าต่างหากที่ยาวนานจนประมาณไม่ได้ ความสุขอันยาวนาน หรือความทุกข์ที่ยืดเยื้อจะมีมาพร้อมกับชีวิตในชาติอนาคตแน่นอน เรามีบุญที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ ได้มีชาตินี้มีชีวิตนี้ ที่แม้จะน้อยนัก แต่ก็เป็นชีวิตเดียวที่สามารถจะพาเราหนีกรรมไม่ดีได้ และก็เป็นชีวิตเดียวที่จะพาเราไปสวรรค์ก็ได้ นิพพานก็ได้

พระพุทธศานาก็เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธศาสนาประกอบพร้อมด้วยพระพุทธเจ้า พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์อริยสาวกของพระพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาจึงมีคุณเช่นเดียวกับที่พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณ พระคุณของพระพุทธเจ้ายิ่งใหญ่เพียงไร พระพุทธองค์ได้ทรงมอบไว้ในพระพุทธศาสนาหมดสิ้นแล้ว เราเรียนพระพุทธศาสนา

หรือเรียนพระธรรมกันอยู่ตลอดมา แม้จนทุกวันนี้ เท่ากับเรากำลังพยายามจะให้สามารถแลเห็นพระพุทธเจ้าให้ได้ แต่ก่อนที่เราจะได้เห็นพระพุทธองค์ เราจำเป็นต้องรอบคอบระวังรักษาพระพุทธศาสนาอย่างดี อย่าประมาทมองให้เห็นผู้เบาปัญญามีมิจฉาทิฐิ แม้ผู้นั้นจะเป็นตัวเราก็ต้องมองให้ตรงตามความจริง ไม่เห็นภัยจะกันภัยไม่ได้ ไม่เห็นผู้มุ่งทำลายพระพุทธศาสนา ก็จะป้องกันพระพุทธศาสนาไม่ได้

การที่จะป้องกันตัวเองมิให้หลงใหลเลื่อนลอยไปเป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนาแม้โดยมิได้ตั้งใจ จำเป็นต้องมีหลักยึด ยึดหลักไว้ให้มั่น กระแสใด ๆ ก็จะพัดพาไปไม่ได้ หลักที่น่าจะมั่นคงแข็งแรง สามารถรับการยึดเหนี่ยวได้ทุกเวลา นั้นน่าจะเป็นหลักแห่งความกตัญญูกตเวที ยึดกตัญญูกตเวทีไว้ให้เป็นหลักประจำใจมั่น ผลที่เกิดตามมานั้นจะไม่มีเสียหายแม้แต่น้อย

กตัญญูกตเวที ความรู้คุณที่ท่านทำแล้วแก่ตนและตอบแทนพระคุณนั้น พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญว่าเป็นธรรมของคนดี คือคนดีมีธรรมนี้ หรือธรรมนี้ทำให้คนเป็นคนดี คือคนใดมีธรรม

คือความกตัญญูกตเวที คนนั้นก็คือคนดีนั่นเอง ในด้านตรงกันข้าม คนใดไม่มีกตัญญูกตเวที คนนั้นไม่ใช่คนดี

เชิญสำรวจตนเองให้ทุกคน ให้เห็นใจตนอย่างชัดเจน ตรงตามความจริง ว่ามีความกตัญญูกตเวทีหรือไม่ แล้วก็จะได้รู้จักตนเอง ว่าเป็นคนดีหรือไม่ ไม่มีกตัญญูกตเวทีไม่เป็นคนดีจริง ๆ อย่าสงสัย แต่จงเร่งอบรมใจตนเอง ให้มีกตัญญูกตเวทิตาธรรมให้จงได้ อย่าให้ผ่านชีวิตนี้ไปสู่ชีวิตหน้าที่ยาวนาน โดยไม่ถือโอกาสสร้างชีวิตในภพชาติข้างหน้าให้สวยสดงดงามอย่างยิ่ง

กตัญญูกตเวทิตาธรรมเป็นธรรมเครื่องสร้างคนให้เป็นคนดีได้จริง ๆ เพราะความรู้คุณท่านผู้มีคุณและความตั้งใจจะตอบแทนพระคุณ คือเครื่องป้องกันที่สำคัญที่สุดที่จะกันให้พ้นจากการทำผิดคิดร้ายได้ทั้งหมด โดยมีจุดมุ่งอยู่ที่ความไม่ปรารถนาจะทำให้ผู้มีพระคุณเป็นทุกข์เดือดร้อนกายใจ

ทุกคนมีผู้มีพระคุณของตน อย่างน้อยก็มารดาบิดาครูอาจารย์ เพียงมีกตัญญูรู้คุณท่านเท่าที่กล่าวนี้ ก็เพียงพอจะคุ้มครองตนให้พ้นจากความไม่ดีทั้งปวงได้ ขอให้เป็นความ

กตัญญูกตเวทีจริงใจเท่านั้นอย่าให้เป็นเพียงนึกว่าตนเป็นคนกตัญญู ความจริงกับความนึกเอาแตกต่างกันมาก ผลที่จะได้รับจึงแตกต่างกันมากด้วย

ผู้มีกตัญญูกตเวทีนั้นจะรู้จักบุญคุณของผู้มีบุญคุณทั้งหมด จะตอบสนองทุกคนเต็มสติปัญญาความสามารถควรแก่ผู้รับ และนี่เองที่จะเป็นเหตุให้คิดดีพูดดีทำดี เพราะเกรงว่าการคิดไม่ดีพูดไม่ดีทำไม่ดีจะมีส่วนทำให้ผู้มีบุญคุณเดือดร้อน เช่นมารดาบิดาเป็นผู้มีพระคุณ ลูกกตัญญูจะประพฤติตัวเป็นคนดี จะไม่เป็นคนเลว เพราะเกรงว่ามารดาบิดาจะเสื่อมเสีย นี่ก็เท่ากับคุ้มครองตนเองได้แล้วด้วยความกตัญญูกตเวที

พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณใหญ่ยิ่งที่สุดทรงมีพระคุณต่อโลก ต่อศาสนิกของโลก พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ที่ทำให้พุทธศาสนิกเป็นคนดีมีธัมมะนั้นมิได้เป็นคุณเฉพาะพุทธศาสนิกเท่านั้น แต่เป็นคุณไปทั่วถึง คนดีคนเดียวให้ความร่มเย็นเป็นสุขได้กว้างไกล เช่นเดียวกับคนไม่ดีคนเดียวให้ความทุกข์ความร้อนได้มากมาย พระพุทธศาสนาสร้างพุทธศาสนิกชนที่ดี ก็เท่ากับ

พระพุทธศาสนาสร้างความร่มเย็นเป็นสุขให้แก่โลกด้วยเหมือนกัน พึงมีกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธเจ้า คิดดี พูดดี ทำดี ให้เป็นไปดังที่ทรงแสดงสอนไว้ จะหนีกรรมเก่าได้ทัน และจะสร้างชีวิตในชาติใหม่ ในภายหน้า ให้วิจิตรงดงามเพียงใดก็ได้

พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วไม่ได้หายไปไหน พระพุทธบารมียังปกปักรักษาโลกอยู่ คนในโลกยังรับพระพุทธบารมีได้มิได้แตกต่างไปจากเมื่อยังทรงดำรงพระชนม์อยู่ เพียงแต่ว่าจำเป็นต้องเปิดใจออกรับ มิฉะนั้นก็จะรับไม่ได้ การเปิดใจรับพระพุทธบารมีไว้คุ้มครองรักษาตนไม่ยากลำบาก ไม่เหมือนการเข็นก้อนหินใหญ่ที่ปิดปากถ้ำ เพียงน้อมใจนึกถึงพระพุทธเจ้าให้จริงจังอยู่เสมอก็จะรับพระพุทธบารมีได้ จะมีชีวิตที่สวัสดีมีสุขสงบได้

พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ไม่ทรงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารอีกต่อไป แต่พระพุทธบารมียังพรั่งพร้อม พระอาจารย์สำคัญองค์หนึ่งท่านเล่าไว้ ว่าเมื่อท่านปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นอยู่ในป่าดงพงพีนั้น พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปทรง

สอนท่านด้วยพระพุทธบารมีเสมอ และท่านพระอาจารย์องค์นั้นต่อมาก็เป็นที่ศรัทธาเคารพของพุทธศาสนิกจำนวนมาก ที่เชื่อมั่นว่าท่านปฏิบัติถึงจุดหมายปลายทางแล้ว

พระพุทธเจ้าเมื่อเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ด้วยพระพุทธบารมีได้เสด็จไปทรงแสดงธรรมโปรดพระอาจารย์องค์สำคัญให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ ไม่มีอะไรให้สงสัยว่าเป็นสิ่งสุดวิสัย เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ มีเรื่องของท่านพระโมคคัลลานเป็นเครื่องยืนยันรับรอง คือเมื่อปฏิบัติธรรมถึงจุดปรารถนาสูงสุดแล้ว ท่านถูกโจรเจ้ากรรมในอดีตพยายามหาทางทำลายชีวิตท่าน ท่านพยายามใช้อิทธิฤทธิ์หลบหนี แต่โจรก็ติดตามไม่หยุดยั้ง จนท่านเบื่อหน่ายที่จะหนีต่อไป จึงยอมให้โจรจับได้ และทุบท่านจนร่างแหลกเหลว นิพพานในที่สุด เมื่อนิพพานแล้ว ท่านได้รวมร่างเข้าอีกครั้งหนึ่งเหาะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า กราบทูลเรื่องราวให้ทรงทราบ แล้วกราบทูลลา เรื่องของท่านพระโมคคัลลานเป็นเครื่องให้ความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ่มชัด ว่าพระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันตเจ้าก็ดี แม้ดับขันธปรินิพพานแล้ว ท่านก็เพียงไม่มี

ร่างเหลืออยู่เท่านั้น บารมีและคุณธรรมทั้งปวงของท่านยังพรั่งพร้อมเป็นประโยชน์ได้อย่างยิ่ง

เมื่อมั่นใจในความดำรงอยู่อย่างยั่งยืนนิรันดรแห่งพระพุทธบารมีหรือคุณธรรมของพระพุทธองค์และของครูอาจารย์สำคัญทั้งหลาย ที่ท่านไกลแล้วจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง พุทธศาสนิกทั้งหลายผู้มีสัมมาปัญญาสัมมาทิฐิก็ควรเร่งปฏิบัติพระพุทธศาสนา ให้ได้เป็นคนดีตามลำดับไป ให้เป็นที่ปรากฏประจักษ์ในพระญาณหยั่งรู้ของพระพุทธองค์ เท่ากับเปิดประตูใจออกอย่างกว้างขวางรับพระพุทธบารมี ให้พระพุทธบารมีเสริมส่งบารมีของตน จนกว่าตนเองจะสามารถเป็นผู้มีบารมี มีคุณธรรมดำรงยั่งยืนอยู่ได้เช่นท่านผู้เป็นพุทธอริยสาวกทั้งหลาย วันนั้นมาถึงผู้ใดเมื่อไร วันนั้นผู้นั้นก็จะไม่ต้องกังวลที่จะใช้ชีวิตนี้ทำทางหนีมือแห่งกรรมและไม่ต้องกังวลสร้างชีวิตในชาติอนาคตให้สมบูรณ์บริบูรณ์ สวยสดงดงามต่อไป

แทบทุกคนเคยเป็นมาแล้วทั้งเทวดาเจ้าฟ้าพระมหากษัตริย์ยาจกวนิพกเศรษฐีคหบดี ตลอดจนสัตว์ใหญ่สัตว์น้อย

เคยตายมาแล้วด้วยอาการต่างๆ ตายอย่างเทวดา ตายอย่างเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ตายอย่างขอทานข้างถนน ตายอย่างสัตว์ ทั้งที่ตายเอง และทั้งที่ถูกฆ่าตาย เคยมีทั้งสุขเคยมีทั้งทุกข์ เคยเป็นทั้งผู้ร้าย เคยเป็นทั้งผู้ดี น้ำตาเคยท่วมบ้านท่วมเมืองมาแล้ว กระดูกทับถมแผ่นดินนี้หาที่ว่างสักเท่าปลายเข็มหมุดจะปักลงก็ไม่พบ เปรียบกับชีวิตนี้เพียงชาติเดียว ชีวิตนี้จึงน้อยนัก จะห่วงใยแสวงหาอะไรอีกมาให้ชีวิตนี้ ที่จะสำคัญกว่าการห่วงหาทางหนีมือแห่งกรรมที่ทำไว้มากมายในอดีตชาติ

แทบทุกคนมีชาติในอนาคตที่ไกลออกไปพ้นความรู้เห็นของใครทั้งหลาย จะเกิดเป็นอะไรต่อมิอะไรก็ได้ทั้งสิ้น ตามอำนาจของกรรมที่ได้ทำไว้แล้ว ทั้งที่ทำในอดีตชาติ และที่ทำในชาตินี้ สำคัญที่ว่าได้ทำกรรมใดมากกว่า แรงกว่า สำคัญกว่ากรรมนั้นก็จะส่งผลมากกว่า เร็วกว่า และหนักแน่นมั่นคงกว่า ถ้าเป็นกรรมดีก็จะให้ความสุขความเจริญ มีบุญห้อมล้อมรักษา ถ้าเป็นกรรมชั่วก็จะให้ความทุกข์ความเสื่อมโทรม มีบาปห้อมล้อมรังควาน

ชีวิตนี้ที่ตกอยู่ใต้อำนาจความโลภความโกรธความหลง แสวงหาอำนาจวาสนาบารมีทรัพย์สินเงินทองอย่างไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ไม่คำนึงถึงศีลธรรมใดๆ ชื่นชมสมใจแล้วมิใช่ว่าจะยั่งยืน จะชื่มชมสมปรารถนาไปได้อย่างมากก็ชั่วอายุร้อยปี แล้วก็หมดสิ้นทุกสิ่งทุกอย่างทิ้งชื่อเสียงที่เน่าเหม็นไว้ให้คนโจษขาน พาแต่จิตดวงเดียวร่อนเร่ไป ทำกรรมไม่ดีไว้ก็จะไปพร้อมกับจิตที่ห่อหุ้มด้วยความไม่ดี ไปสู่ทุคติ ภพภูมิที่ไม่ดี ภพภูมิที่มีแต่ความทุกข์

จิตดวงเดียวที่ปราศจากอำนาจวาสนาบารมีทรัพย์สินเงินทอง ที่เมื่อมีชีวิตในชาตินี้กอบโกยไว้ด้วยอำนาจกิเลส จักท่องเที่ยวทุกข์ร้อนไปนานนักหนา นับกาลเวลาหาได้ไม่ นับภพชาติหาถูกไม่ ในทุคติ

ชีวิตนี้ที่ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจความโลภความโกรธความหลง มั่นคงอยู่ในความดีมีศีลมีธรรม จะร่มเย็นเป็นสุขชั่วกาลนาน ความสุขที่จักไม่สิ้นสุดลงพร้อมกับชีวิตนี้ที่น้อยนัก ที่มีเวลาเพียงร้อยปีเท่านั้นโดยประมาณ

จิตดวงเดียวที่พรั่งพร้อมด้วยบุญกุศลจักท่องเที่ยวเบิกบานไปนานนักหนา นับกาลเวลาหาได้ไม่ นับภพชาติหาถูกไม่ ในสุคติจนกว่าจะถึงที่สุดแห่งทุกข์พ้นการเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป อันเป็นจุดสูงสุดในพระพุทธศาสนาที่สมเด็จพระบรมศาสดาทรงนำไปแล้ว และทรงแสดงแจ้งทางไว้ให้แล้วอย่างละเอียดถี่ถ้วนด้วยพระมหากรุณาหาที่เปรียบมิได้ พุทธสาวกทั้งหลายได้ตามเสด็จไปถึงจุดหมายอันเป็นบรมสุขนั้นแล้วมากมีทั้งในสมัยพุทธกาลและในปัจจุบันนี้ ทั้งยังจะสืบต่อไปในอนาคตกาลนานไกลตราบที่ยังมีผู้ใส่ใจปฏิบัติธรรมคำสอนของพระพุทธองค์อยู่

ชีวิตนี้น้อยนัก แต่ชีวิตนี้สำคัญนัก เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อเป็นทางแยก จะไปสูงไปต่ำ จะไปดีไปร้าย เลือกได้ในชีวิตนี้เท่านั้น พึงสำนึกข้อนี้ให้จงดี แล้วจงเลือกเถิด เลือกให้ดีเถิด

ชีวิตนี้จักสวัสดี และชีวิตข้างหน้าก็จักสวัสดีได้ ถ้ามือแห่งกรรมร้ายไม่เอื้อมมาถึงเสียก่อน

มือแห่งกรรมร้ายใดๆ ก็จะเอื้อมมาถึงไม่ได้ ถ้าชีวิตนี้วิ่งหนีได้เร็วกว่า และการจะวิ่งหนีให้เร็วกว่ามือแห่งกรรมนั้น จะ

ต้องอาศัยกำลังบุญกุศลคุณงามความดีเป็นอันมาก และสม่ำเสมอ

กำลังความสามารถในการวิ่งหนีมือแห่งกรรมชั่วกรรมร้าย คือการทำดีพร้อมทั้งกายวาจาใจ ทุกเวลา

ผู้จะมีสติระวังไม่ทำความไม่ดีทั้งกายวาจาใจได้ยิ่งกว่าผู้อื่น คือผู้มีกตัญญูกตเวทีอันเป็นธรรมสำคัญธรรมที่จะทำคนให้เป็นคนดี มีความห่วงใยปรารถนาจะระวังรักษาผู้มีพระคุณไม่ให้ต้องเสียทั้งชื่อเสียงและไม่ต้องเสียทั้งน้ำใจ

ผู้มีกตัญญูกตเวทีจึงเป็นผู้มีธรรมเครื่องคุ้มครองให้สวัสดี เครื่องคุ้มครองให้สวัสดีก็คือ คุ้มครองไม่ให้ทำความไม่ดี คุ้มครองให้ทำแต่ความดี ทั้งกายวาจาใจทุกเวลา

ชีวิตนี้น้อยนัก พึงใช้ชีวิตนี้อย่างผู้มีปัญญาให้เป็นทางไปสู่ชีวิตหน้าที่ยืนนาน ให้เป็นสุคติที่ไม่มีกาลเวลาหาขอบเขตมิได้ โดยยึดหลักสำคัญคือความกตัญญูกตเวทีต่อมารดาบิดา และต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มั่นคงทุกลมหายใจเข้าออกเถิด

๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

เจ้าภาพขอขอบพระคุณทุกท่าน

ที่มาร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ

คุณครูฉ่องระวี วีชะรังสรรค์

รายชื่อผู้ที่นำพวงหรีดมางานสวดพระอภิธรรมศพ
คุณครูฉ่องระวี วีชะรังสรรค์

๑. คณะครู - นักเรียนโรงเรียนดิษลี

๒. ครูครู - นักเรียนโรงเรียนเชาวลิตวิทยา

๓. คณะครู - นักเรียนโรงเรียนเฉลิมวิทยา

๔. คุณครูเชาวลิต - คุณครูบุญช่วย และครอบครัว

๕. ครอบครัวลี่ทองอิน

๖. ครอบครัววิชยุตม์ เยื่อปุย

๗. ครอบครัวรอดศิริ

๘. ครอบครัวโทมัส นาส้ม

๙. ครอบครัวแสงสาคร

๑๐. ครอบครัววิศรุจน์ - นาวิน เมืองปลื้ม

๑๑. ครอบครัวเอมประดิษฐ์

๑๒. ครอบครัวมะลิแย้ม

๑๓. คุณจำนง - คุณสุวิชา พูลเกษ

๑๔. คุณชนม์สวัสดิ์ - คุณนันทิดา อัศวเหม

๑๕. เด็กชายทิศากร ครุฑพันธ์

๑๖. เด็กชายบุลากร - เด็กชายยิ่งยศ เส็งสัน

๑๗. เดชชโลธร

๑๘. บุตร - ธิดา พล.อ.ประยูร - ลออ สุคนธทรัพย์

๑๙. นายกสมาคมประมงสมุทรปราการ

๒๐. ประกิจ ศีลพิพัฒน์ - ประธานชมรมผู้สื่อข่าว สมุทรปราการ

๒๑. ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนทรงวิทยา

๒๒. น.พ. พิสัย - นางรัตนา กรัยวิเชียร

๒๓. น.พ. วัลลพ ยังตรง

๒๔. คุณไพบูรณ์ เอี่ยมโอภาส

๒๕. โรงเรียนปราณีนวบุตร

๒๖. โรงเรียนบุรารักษ์

๒๗. โรงเรียนฉัตรสุดา

๒๘. โรงเรียนอนุบาลสุวิชา

๒๙. โรงเรียนศรีวิทยา

๓๐. โรงเรียนศิริศึกษา

๓๑. โรงเรยนดรุณรัตน์

๓๒. โรงเรียนศรีวิทยาปากน้ำ

๓๓. โรงเรียนอนุบาลมิตรอุดม

๓๔. โรงเรียนเทศบาล ๕ วัดกลางวรวิหาร

๓๕. โรงเรียนสุมานัน

๓๖. โรงเรียนนพคุณวิทยา

๓๗. ศิษย์เก่าเฉลิมวิทยา รุ่น ๒๔๙๕

๓๘. ศิษย์เก่าเฉลิมวิทยา รุ่น ๒๕๑๐

๓๙. ศิษย์เก่าเฉลิมวิทยา รุ่น ๒๕๒๙

๔๐. ศิษย์เก่าเฉลิมวิทยา รุ่น ๒๕๔๑

๔๑. บริษัท ศิริพร เมคคานิค จำกัด

๔๒. สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเมืองสมุทร

๔๓. สมาคมกีฬาสเก็ตน้ำแข็งแห่งประเทศไทย

๔๔. ร.ศ.ดร. ชมพูศักดิ์ พูลเกษ - พันเอกหญิงจตุพร พูลเกษ

๔๕. อาจารย์ศรีจรวย จิระนคร และโรงเรียนเฉลิมไฉไลวิทยา

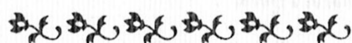
๔๖. อาจารย์บรรเลง รอดแดง

๔๗. อพาสเม้นท์ แสงระวี

๔๘. คุณวีระ-คุณจีรวรรณ เอี่ยมโอภาส - โรงงานกระเป๋าปลากระเบน

๔๙. CANSTAR TEAM (ฮ๊อกกี้)

๕๐. เด็กชายสิทธิพันธิ์ ภูชมชื่น

พิมพ์ที่ ช.แสงงามการพิมพ์ ๕-๗ ข้างสถานีตำรวจ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
โทร. ๓๘๗๐๖๑๒, ๓๘๗๒๐๓๓, ๓๘๙๓๖๕๑, ๓๘๙๕๔๕๗ แฟ็กซ์. ๓๘๗๑๐๔๕

